Melih Özdil Tarih Serisi
-11-

GILGAMESH DESTANI

Günümüz Türkçesine Uyarlayan
Melih Özdil

GILGAMESH DESTANI
Melih Özdil

Kasım 2025

I
Gilgamesh

Gilgamesh, sarayın Fırat Nehri'ne bakan bölümünde oturmuş, nehrin sakin sakin akan sularını, salına salına gidip gelen tekneleri, yelkenlileri izliyor ve düşünüyordu. Omuzlarına kadar inmiş siyah saçları, kır düşmeye başlamış sakalı ve bıyığının süslediği yüzü, deri elbisesinden açık kalan kol ve bacaklarının adaleleri, uzun boyu, iri gövdesi ile çok yakışıklı ve çok güçlü görünüyordu. Halkı, kendilerinden çok üstün ve farklı bulduğu için onu Tanrısal bir varlık olarak görüyor ve vücudunun üçte ikisinin Tanrı, üçte birinin de insan olduğuna inanıyordu. O da annesinin **Tanrıça Ninsun**, babasının da, kendisinden bir önceki **Kral Banda** olduğunu söylüyordu.

Gilgamesh Destanı. Vanessa Leese

Gilgamesh'ın Uruk şehrinin kralı oluşu hakkında garip bir öykü vardı. Dedesi, **Banda**'dan önce Uruk Kralı olan **Enmerkar**'mış. Bir gün bir falcı, Kral'a kızının bir oğlu olacağını ve büyüdüğünde kendisini öldürerek krallığı elinden alacağını söylemiş. Bunun üzerine Kral, kızını bir kuleye kapatmış ve dışarı çıkmasını önlemek için yanına bir bekçi koymuş. Bu kadar önleme rağmen, kız yine hamile kalmış ve bir oğlu olmuş. Bekçi çocuğu görünce öldürülmek korkusuyla kuleden aşağı atmış. O sırada kulenin altında uçan bir kartal çocuğu yakalayıp bir hurma bahçesinin kenarına bırakmış. Kartalı gören bir bahçıvan ne olduğunu anlamak

için oraya gelince güzel bebeği görmüş ve alıp evine götürmüş. Karısı ile birlikte, Herşeyi Gören Ve Bilen anlamına adını Gilgamesh koymuşlar. Çocuk büyüyünce bahçıvan ve ailesinin yanından ayrılıp şehir şehir dolaşmaya başlamış. O sırada okumayı yazmayı öğrenmiş, bir çok bilgi edinmiş ve akıl soranlara akıl, yol soranlara yol göstermiş.

Böyle dolaşırken, bir gün Uruk'a gelmiş. Sokaklarda hayran hayran dolaşırken, onu görenler bir yabancı olduğunu anlayıp arkasına takılmışlar. Şehrin büyük Pazar Meydanı'na gelince halk etrafında toplanırken Gilgamesh bir heykel gibi duruyormuş. Şehrin yaşlıları aralarında "Kralımız öldü, oğlu da yok, bu iri vücutlu ve yakışıklı delikanlı bize kral olsun!" diye konuşmaya başlamışlar. Bu sözler halkın arasında dolaşmış ve herkes tarafından onaylanmış. Bunun üzerine yaşlılar ona kendisini kral yapmak istediklerini söylemişler. Gilgamesh da bu isteği kabul etmiş. Onu saraya götürüp giydirip kuşatmışlar ve tahta oturtmuşlar. Iste o böylece Sümer ülkesinin Tufan'dan sonra var olan ilk şehri Uruk'un dördüncü kralı olmuş.

Gilgamesh. Ludmila Zeman

Sümer'de her şehrin bir Baş Tanrısı vardı. Bir Baş Tanrısı ve **Gök Tanrısı An** adında bir koruyucu Tanrısı olan Uruk'un ayrıcalığı ise Sümer ülkesine bereketi, bolluğu, sevmeyi, sevişmeyi, barışı ve savaşı getiren, güzeller güzeli **Tanrıça Inanna** ile kocası **Çoban Tanrı Dumuzi**'nin burada yaşamış olmasıydı. Bu yüzden Sümer'in en büyük hayvan yetiştirme merkeziydi "Ağıllar Şehri" Uruk. Halkı çok çalışkandı. Gürül gürül akan Fırat ve Dicle'nin taşan sularını kanallara alarak toprağı sulamışlar, bataklıkları kurutmuşlar, bağlar ve bahçeler yaparak her türlü ürünü yetiştirmişlerdi. Depoları ürün, ağılları hayvan doluydu. Dokuma tezgahlarında hayvanların yünlerinden ve bitkilerden elde ettikleriyle güzel kumaşlar dokunuyordu. Bu kumaşlardan ve atölyelerde terbiye edilmiş derilerden yapılan elbiselerin ünü bütün komşu ülkelere yayılmıştı. Bu ülkeler Uruk'tan mal alabilmek için birbirleriyle yarışıyordu. Uruklu tüccarlar arabalar, tekneler ve eşek kervanları ile ürettikleri malları oralara götürüyor; ülkelerinde bulunmayan taş, ağaç, altın, gümüş, değerli taşlar ve mallar ile takas ediyorlardı. Zengindi Uruk, çok zengin, Gilgamesh da çok mutluydu. Bu şehrin bilginleriydi yazıyı icat eden, okullar açıp okuma yazma öğreten, bilgileri kil tabletler üzerine yazıp ölümsüzleştiren. İlk araba tekerleği burada yapılmış, sabana ilk öküz burada koşulmuştu. Ancak düşmanları da çoktu. Bu zenginliği ve ihtişamı kıskanıyordu çevredeki ilkel halklar. Öyle ilkeldiler ki ev yapmasını hatta ölüleri gömmesini bile bilmiyorlar, çiğ et yiyorlardı. Bu cahil zümre zaman zaman Uruk'a saldırıyor, şehri

yağmalayıp kaçıyordu. Gilgamesh kral olur olmaz, şehri düşmanlarından korumak için çevresini kalın bir duvarla çepe çevre çevirdi ve çeşitli yerlere kalın ağaçlardan yapılmış bakırla kaplı kapılar koydu. Artık kimse elini kolunu sallayarak giremiyordu şehre, hatta yabancılar kimlikleri belirleninceye kadar günlerce bekletiliyordu duvarın dışında. Bu duvarın yapılması hiç de kolay olmamıştı. Şehrin bütün erkekleri gece gündüz çalışmışlar, evlerine gidememişler, çocuklar babalarını, kadınlar kocalarını göremeyip ağlamış ve sızlamışlardı. Gilgamesh kimsenin gözünün yaşına bakmamış, yorgunluk dinlememiş, insanları çalıştırmıştı. Sonunda üzerinde bir arabayla gidilecek kadar geniş bir duvar yapılmış ve halk saldırı korkusu olmadan rahatça uyumaya başlamıştı. Duvarın saraydan görünüşü de çok görkemliydi. Gilgamesh eserinden gurur duyuyor ve kendi kendine "Duvarın dışı bakırla kaplanmış gibi pırıl pırıl parlıyor. Duvarın üzerine çıkıp gezenler onun pişmiş tuğladan yapıldığını anlayıp şaşacaklar." diyordu. Kolay mıydı bu kadar pişmiş tuğlayı yapmak! Kerpici pişirmek için yığınlarla kamış ve başka ülkelerden satın alınan yığınlarla odun kullanılmıştı. Gilgamesh "Duvarı görenler, onun temelinin Yedi Bilge (Sümerlilerin inanışına göre. Tufan'dan önce yedi bilge kişi denizden çıkıp şehirlere dağılmış ve oralarda uygarlığı ögretmişler insanlara. Tufan sırasında gemiye binip kurtulmuşlar ve tekrar öğretilerini sürdürmüşler.) tarafından konulduğunu sanacaklar! Oysa, onu ben yaptım; ben Kral Gilgamesh. İyi ki, onun temeline bu duvarı benim yaptırdığımı bildiren bir yazıyı değerli mavi taş üzerine yazdırıp bronz bir kilitle kilitli bakır kutu içine koydurdum. Böylece herkes bilecek benim yaptırdığımı. Hiçbir kral böyle bir duvar yaptıramaz! Yaptırdığım sadece o mu? Sevgili Tanrıçamız **Inanna**'nın Eanna Tapınağını da ben yaptırmadım mı? O da buradan ne kadar görkemli görünüyor." diye düşünüyordu. Şehir duvarının dışındaki yeşil tarlalar, bahçeler göz alabildigine uzanıyor, şehrin içini de tapınakların bahçeleri ve parklar süslüyordu. Bu kadar güzellikler arasında Gilgamesh bir türlü yaptıklarıyla yetinmek istemiyordu. Halkı için daha yararlı işler yapmak gayesiyle kafasını yoruyor, ölmeden önce onları sevindirmek, mutlu etmek ve adını ölümsüzleştirmek istiyordu. O gün birden bire Gilgamesh'ın aklına ne yapacağı geliverdi. Evet daha önce bunu akıl edememişti. Enkidu'yu çağırmak üzere yerinden fırlar fırlamaz onunla burun buruna geldi.

Kral Gilgamesh. Ludmila Zeman

Enkidu, Gilgamesh'ın yanına girmek üzere salonun kapısına geldiğinde, onun düşüncelere dalmış olduğunu görmüş ve onu rahatsız etmemek için kapıda bekliyordu. Gilgamesh'ın yerinden kalkmasıyla o da içeriye dalmıştı. Gilgamesh "Sevgili arkadaşım, ne yapacağımı buldum, beni düşündüren sorunun yanıtını şimdi buldum!" diye haykırdı.

Enkidu, büyük bir şaşkınlık içinde sordu "Neymiş o? Çabuk açıkla bana!"

Gilgamesh "Biliyorsun, insanlar durmadan ölüyor. Bizim ne zaman öleceğimizi Tanrılarımız tuğlamıza yazmışlar. Bu zaman gelmeden önce ülkeme ve halkımıza yararlı bir iş yapmak istiyorum. Böylece öldükten sonra adımın unutulmamasını da sağlamış olurum!"

Enkidu "Ne diyorsun sen? Şehrimizi koruyacak koca duvarı, Tanrılarımızın yıkılmış tapınaklarını yaptırmadın mı? Onlarla da yetinmedin, göz bebeğimiz güzel Nippur sehrimizdeki ulu Tanrımız **Enlil** ve onun karısı **Tanrıça Ninlil**'in yıkılmaya yüz tutmuş Tummal'ını da yaptırdın ya!

Gilgamesh "Ama onları ben değil, halkımız yaptı. Onlar bunun için ne kadar üzüldü ve sıkıldı, sen bilemezsin!"

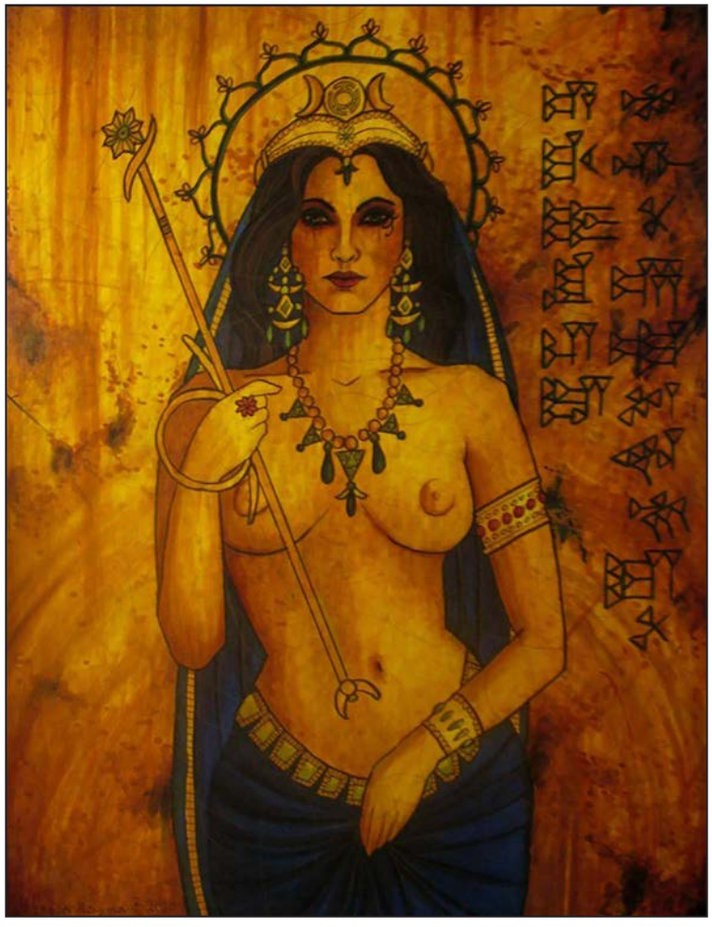

Tanrıça Inanna

Enkidu “Ya dize getirdiğin Kish şehrinin kralı **Agga**’ya ne diyelim?”

Gilgamesh, **Agga**’nın adını duyunca gülümsedi ve onunla olan serüvenini hatırladı. Kral ona “Uruk benim yönetimim altına girecek!” diye haber göndermişti. Kolay mıydı Gilgamesh gibi bir kralın ve şehrinin teslim alınması! Yine de Gilgamesh hemen savaşa girmemiş ve önce halkının düşüncesini öğrenmeyi doğru bulmuştu. Bu gaye ile şehrin yaşlılar meclisini toplamış, onlara “Kish Kralı Agga şehrimizi yönetimi altına almak istiyor. Ne dersiniz, savaşıp özgürlüğümüzü savunalım mı, yoksa boyun eğip onun hakimiyetini kabul mu edelim?” diye sormuş ve onların verdiği cevaba çok şaşırmıştı. “Aman! Savaş edip öleceğimize, onun yönetimine girelim!” demişlerdi. Gilgamesh “Ne garip! Yaşlılar ölümden daha çok korkuyorlar.” diye düşünüyordu. Çünkü aynı soruyu yönelttiği gençler hiç düşünmeden “Ölsek dahi savaşalım ve hürriyetimizi vermeyelim.” demişlerdi. Neyse ki bir savaşa gerek kalmadan, Gilgamesh’ın tepkisi üzerine korkan **Kral Agga** sözünden dönmüş ve Uruk’un yönetimine göz dikmekten vazgeçmişti.

Huluppu ağacı

Bunları düşünürken Enkidu onu kendine getirecek bir ses tonuyla sordu “Sen hala ne yapmak istediğini anlatmadın?”

Gilgamesh “Sedir ormanlarini bekleyen canavar Humbaba’yı (Huvava) öldürmek istiyorum.”

Enkidu, şaşkınlık içinde "Hani su Ölümsüzlük Ülkesi denilen yerdeki ejder mi?"

Gilgamesh "İyi bildin, öldürülmesi gereken canavar o! Biliyorsun ülkemizde orman yok. Halkımız gerekli ağacı, keresteyi oradan getirmeye çalışıyor, fakat ejder yüzünden ormana rahatlıkla giremiyor insanlarımız. Şayet gidip o canavarı öldürürsek ülkemize kereste getirir binalarımızı, eşyalarımızı, teknelerimizi yaparız. Ayrıca böyle bir olay şanıma şan katar ve bu kahramanlığım asla unutulmaz."

Enkidu, şaşkınlığını daha da artmış olarak "İyi, ama biliyor musun, o canavar o kadar korkunçmuş ki kükredigi zaman yer gök inler, ağzından nefes yerine ateş çıkarmış. Dişleri ejderha dişi, yüzü aslan yüzü gibiymiş. Saldırısı bir tufan fırtınasına benziyormuş. Onunla nasıl basa çıkabileceksin?"

Gilgamesh "Biz beraber olur, el ele verirsek karşımıza ne çıksa onu alt edebiliriz."

Enkidu "Sen onunla boğuşurken ölürsen, annen kim bilir ne kadar gözyaşları döker, ne çığlıklar atar, düşünüyor musun onu?"

Gilgamesh "Sen üzülme arkadaşım! Ben ölmeyeceğim, annem de benim için üzülmeyecek! Yeter ki sen benimle gel ve bana yardım et!"

Enkidu "Öleceğimi bilsem, seni asla yalnız bırakmam, arkadaşlığımız nerede kaldı?"

Gilgamesh, Enkidu'nun bu cevabından çok duygulandı. Arkadaşlık bu değil miydi? Ama o, Enkidu'yu buluncaya kadar kendisine böyle arkadaşlık edecek kimsesi yoktu. Etrafı insan doluydu, fakat onların içinden gücüne, kafasına uygun bir arkadaş bulamamıştı. Koca bir ülkesi, görkemli bir şehri, çalışkan halkı vardı, ama o yapayalnızdı ve bu yalnızlık onu çok mutsuz ediyordu. Bu mutsuz günlerinde **Tanrıça Inanna** kendisine bir davul ve tokmak hediye etmişti. Onları hak etmişti doğrusu. Güzel Tanrıça bir gün çok üzüntülü olarak ona gelmiş ve bahçesindeki huluppu ağacını kesmesini rica etmişti. Gilgamesh hemen koşmuştu onun bahçesine, fakat gördüklerine inanamamıştı. Ağacın köküne ejder gibi koca bir yılan yerleşmiş, gövdesine Lilit adlı cin kurulmuş ve en tepesine de Anzu kuşu yuva yapmıştı. Bunlar Tanrıça'nın ağacı kesmesine engel oluyorlardı. Oysa ki Tanrıça o ağacı Fırat nehrinde sürüklenirken görmüş ve alıp bahçesine dikmişti. Ağaç büyüdükten sonra kesip kendisine bir taht, bir kürsü ve bir yatak yapmaktı gayesi. Gilgamesh korkusuzca ağaca yaklaşıp müthiş bir darbe vurmuş ve ağacın üzerinde yuva yapanlar nereye kaçacaklarını bilemeyip dağılmışlardı. Gilgamesh'ın ağacı kesip vermesinden sonra, Tanrıça istedikleri yanında, ağacın geriye kalanından bir tokmak ve bir davul yaptırıp Gilgamesh'a hediye etmişti. Gilgamesh'ın, bir süre sonra bu hediyeleri alıp sokağa çıkması ve tokmağı hızla davula vurması üzerine halk "Ne oluyor?" diye dışarı fırlamıştı. Halkın bu şaşkınlığından hoşlanan Gilgamesh "Kral değil miyim? İstediğimi yaparım. Kimse bana karışamaz." diyerek gece gündüz davul çalmaya başlamıştı. Çok rahatsız olan halk aralarında "Kralımız kendi gönlüne göre bir arkadaş bulmalı ki, onunla gezip tozsun, gülüp söylesin ve bizi rahat bıraksın." diye konuşuyor ve Tanrılara yalvarıyordu. Sonunda **Gök Tanrısı An** onların yakarışına kulak vermiş ve **Tanrıça Aruru**'ya "Haydi bakalım, Gilgamesh'ı nasıl yarattıysan şimdi de ona vücut ve kalp olarak denk birini yarat!" demiş, o da ellerini yıkayıp, nehir kenarından aldığı kile bir adam şekli vermiş ve onu kırlara bırakıvermişti.

2
Enkidu

Bir gün ormanda avlanan bir avcı gördüğünde inanamadı. “Yanlış mı görüyorum” diye gözlerini ovuşturuyordu. Hayır yanlış değildi. Etrafında çeşitli hayvanlarla iki ayak üzerinde yürüyen, vücudu kıllarla kaplı bir yaratıktı gördüğü. Ne olabilirdi o? Maymunlar da iki ayak üzerinde yürüyebiliyorlardı, ama onların kuyrukları vardı. Bu bir maymun olamazdı. Yaratığın yanındaki aslanlar bile onunla tam bir arkadaş gibiydiler. Avcı, şırıl şırıl akan pınarın yakınına, su içmeye gelen hayvanları yakalamak için hayvanları yakalamak için tuzaklar kurmuştu. Fakat ne oluyor! Yaratık kurduğu tuzakları söküp söküp atmıyor mu? Avcının ağzı açık kaldı. Şaşkınlıktan ne yapacağını bilemedi. Hoş, ne yapabilirdi ki, o kadar hayvan ve bu güçlü yaratığa karşı! Kendini göstermemeye çalışarak izliyordu durumu. Tuzaklar söküldükten sonra hep birden pınara yaklaşıp su içmeye başladılar. Yaratık da ayni onlar gibi su içiyor ve onlar gibi ot yiyordu. Avcı korkudan tir tir titriyor, yerinden kımıldayamıyor, onları gözlemekten de kendini alamıyordu. Sonunda karar verdi, bu yaratık bir insandı. Evet o bir insandı. Fakat, ne kadar güçlü görünüyordu. Onunla karşılaşacak diye büyük bir korkuya kapıldı avcı. Sessizce olduğu yerde onların ayrılmasını bekledi. Hepsi suya kandıktan sonra, geriye dönüp geldikleri yöne doğru gitmeye başladılar. O da kendini onlara göstermemeye çalışarak koşmaya başladı. Oturdukları yere geldiğinde nefes nefeseydi. Babası, oğlunun avdan eli boş, fakat büyük bir korku ve şaşkınlık içinde döndüğünü görünce, oğlunun bir tehlikeyle karşılaştığını tahmin etti. “Ne oldu sana? Seni bu kadar korkutan, şaşkına döndüren neydi?” diye soruları birbiri ardınca sıraladı. Avcı biraz dinlendikten sonra, büyük bir merakla ona bakan babasına gördüklerini şöyle anlattı:

Enkidu ve hayvanlar. Ludmila Zeman

Avlanmak için tuzaklarımı kurmuş, hayvanları gözlüyordum. Birdenbire av tuzaklarını kurduğum yere doğru sürü halinde birçok hayvanın geldiğini gördüm. Ortalarında iki ayağı üzerinde yürüyen, saçı sakalı birbirine karışmış, vücudu kıllarla kaplı bir yaratık vardı. İlk işi kurduğum tuzakları bozmak oldu. Sonra pınardan su içmeye başladılar. O yaratık da suyu hayvanlar gibi içiyor, otları onlar gibi yiyordu. Yanındaki hayvanlar

ona arkadaş gibiydi. Bir ağacın arkasına saklanarak onları izledim. Kanımca o yaratık bir insandı, fakat tam bir yaban insanı. Çok korktum ondan. Görsen sen de bana hak verirsin.

Avcının babasını büyük bir merak sardı. Hemen gidip onu görmek istiyordu; fakat ertesi günü beklemek zorundaydılar. Ertesi gün baba oğul büyük bir heyecanla yola çıktılar. Pınarın yakınına geldiklerinde, avcı yine tuzaklarını kurdu ve ağaçların arkasına saklanarak beklemeye başladılar. Avcı birden "Baba geliyorlar!" dedi. Hakikaten uzaktan bir sürü hayvan pınara doğru yürüyordu. İkisi birden çıt çıkarmadan, onları izlemeye başladılar. Yabani adam, önce yerlere bakarak avcının kurduğu tuzakları buldu ve onları bozdu. Sonra hep birden pınara gelip suyu içtiler ve büyük bir neşe içinde geldikleri yere doğru gittiler.

Enkidu. Franziska Leischker

Baba "*Haklıymışsın şaşırmakta ve korkmakta. Bu yaratık şimdiye kadar eşine rastlamadığım bir insan!" dedi. Sonra şöyle devam etti "Bak benim aklıma ne geldi. Biliyorsun bizim kralımız Gilgamesh'ın kendisi gibi güçlü bir arkadaşı yok. Can sıkıntısından ne yapacağını bilmiyor. Davul ile gece gündüz kendisine göre eğleniyor, fakat halk bundan çok rahatsız. Bu adam ona bir arkadaş olabilir.*"
Avcı "*Nasıl olur! Bu yaban adamı hayvanlarla arkadaş olmuş, insanla arkadaş olması mümkün mü*?"
Baba "*Hayvanlarla arkadaş olabilen, neden insanlarla arkadaş olmasın. Yalnız onu eğitmek, insan gibi yedirip içirip insanlaştırmak gerek.*"
Avcı "*Bunu kim yapabilecek, biz insanlaştırabilir miyiz onu?*"
Baba "*Onu ancak bir kadın eğitebilir. Biliyorsun, çocukları doğurdukları andan itibaren anneleri eğitir. Konusmayı, yemeyi, içmeyi, sevmeyi, gülmeyi hep annelerimiz bize öğretti. Onun için bu adamı da ancak bir kadın eğitebilir.*"
Avcı "*Nereden bulacağız böyle bir kadını?*"
Baba "*Hiçbir sey bilmiyormuş gibi konuşuyorsun. Hiç Tanrıçamız Inanna'nın tapınağına gitmedin mi sanki! Orada bunu yapabilecek birçok rahibe var. Özellikle erkekleri cinsel yönden eğiten rahibeler bunu mükemmel yapar. Onun için Uruk'a git. Eanna Tapınağı'nın baş rahibesini bul, durumu ona anlat. O sana eğitici bir rahibe verecektir. Şimdi hemen yola çık ve gecikmeden böyle birini bulup getir.*"

Avcı hemen yola koyuldu. Babasının dediği gibi tapınağa giderek baş rahibeyi buldu ve ona niçin geldiğini anlattı. Baş rahibe, biraz düşündükten sonra "Bu işi en iyi yapabilecek Shamhat'i vereceğim sana. O hem güzel, hem akıllı, hem de çok iyi lir çalar ve şarkı söyler." dedi.

Shamhat'a haber verildi ve durum anlatıldı. O da düşünmeden bu işi kabul etti. Avcı onun hazırlanıp gelmesini beklerken, duvarlardaki resimleri, sütunlardaki mozaikleri seyrediyordu. Ne güzel yapılmıştı onlar. Duvarların alt kısımları geniş serit halinde beyaza boyanmış; üst kısmına kırmızı, sarı renklerle hayvan ve insan resimleri yapılmıştı. Sütunlarda çeşitli mozaiklerin nasıl yapıldığını daha önce görmüş ve uygulanan yöntem onu çok şaşırtmıştı. Kil, büyük bir çivi gibi yapılıyor, baş kısmı duvardaki resimlerin boyaları gibi sarı kırmızı renklerle boyanıyor ve henüz kurumayan sütunun sıvası içine çesitli geometrik şekiller verilerek sokuluyordu. Bunun için binlerce çivi gerekti kuşkusuz. Tapınağın duvarları, sütunları hep kerpiçten yapılmıştı. Taş yoktu ki bu ülkede. Kerpiçlerin kirli görünüşünü kapamak için ne yöntemler bulmustu Sümer sanatçıları. Tapınağın içi gidip gelen rahip, rahibeler ve Tanrılara kurban getiren, dua eden insanlarla doluydu. Rahip ve rahibelerin kendilerine özgü giysileri vardı. Günah çıkartan rahiplerin kırmızı giysileriyle, erkeklere cinsel yaşamı öğreten rahibelerin baş örtüleri göze çarpıyordu. Tanrılara sunulacak bira, şarap, süt, yağ gibi sıvılar küpler içinde sıralanmıştı bir kenara. Boydan boya uzanan bir masanın üstüne de et, peynir, ekmek gibi yiyecekler konmuştu. Bunlar daha sonra Tanrı heykellerinin önündeki kerpiçten yapılmış sunağın üzerine konuyor, oradan da tapınağın mutfağına götürülüyordu. Yakılan tütsülerin kokuları, uzaktan uzağa gelen müzik sesleri avcıya zamanı unutturmuştu.

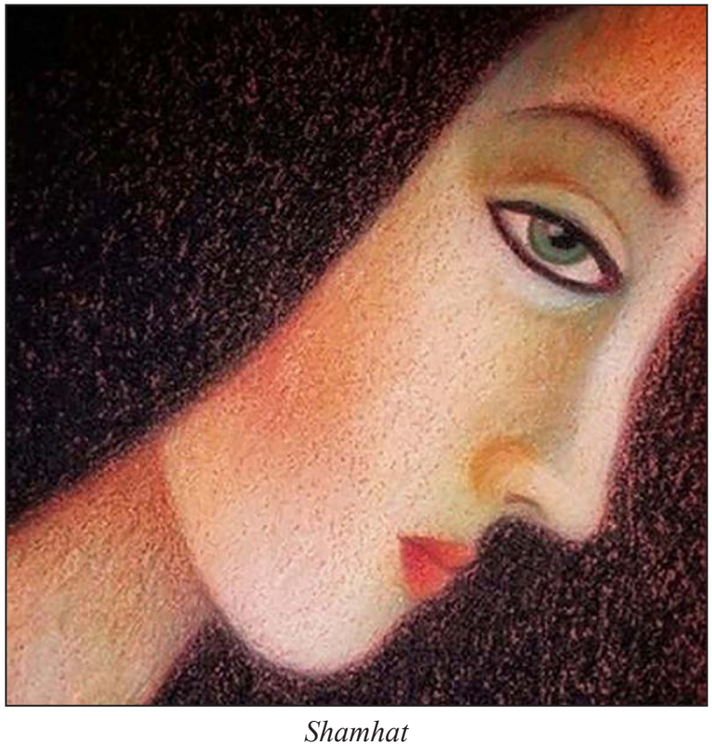

Shamhat

Baş rahibenin bir genç rahibeyle ona doğru geldiğini görünce, hemen ayağa kalktı. Baş rahibe "Shamhat, istenileni en iyi yapacak yetenektedir" dedi. Avcı Shamhat'i görünce, neredeyse dilini yutacaktı. Biraz önce konuştuğu rahibe sanki o değildi. Ne kadar değişmişti! Önce elindeki koca lire gözü takıldı. Lirin tellerinin takıldığı yerlerin ucunda birer boğa başı vardı. Arkasından rahibeye başından ayağına kadar baktı. Üzerinde insanın gözünü alan yeşil ve kırmızı renklerin karışımıyla olusmuş, omzunlarından birini açık bırakan bir giysi vardı. Tül gibi bir kumaştan yapılmış olan bu elbisenin içinde rahibenin dolgun vücudu olduğu gibi belli oluyordu. Dizlerine kadar çıplak olan ayaklarına sandalet giymişti. Uzun siyah saçlarını omuzlarına

salıvermiş ve alnından bir bantla baglamıştı. Kalın siyah kaşları altında pırıl pırıl parlayan gözleri sanki akıl saçıyordu. Avcı bir an içinde bunları izlerken, rahibenin sevecen bir sesle "Haydi gidelim." demesi üzerine kendine geldi. Hemen yola koyuldular. Yolda avcı olanlari ve kendisini bekleyen görevi tekrar anlattı. Ayni zamanda bin bir tehlike de olabilirdi. Shamhat kendinden son derece emin olarak "Merak etme, her şey yolunda gidecek." dedi. Rahibe ne kadar güzeldi, ne kadar çekiciydi. Tatlı bir gülüşü vardı. Güldüğü zaman boyanmış gibi olan dudakları arasından inci gibi beyaz dişleri görünüyordu. Avcı hayran olmuştu ona. Konuşa konuşa yaptıkları uzun bir yolculuktan sonra avcının babasının yanına geldiler ve hep beraber pınarın yanına gittiler.

Shamhat'ı bir ağacın altına, pınara gelenler onu görmeyecek sekilde oturttular. Ona en güzel şarkıları çalıp söylemesini önerdiler. Hava çok güzeldi. Güneş, ağaçların arasından ormana ışıklarını saçıyor, kuşlar cıvıl cıvıl ötüyordu. Shamhat da lirini aldı ve Tanrıça Inanna için yazılmış, onun aşk ve sevgilerini dile getiren bir ilahisini çalıp söylemeye başladı. Shamhat'ın sesi o kadar güzeldi ki, kuşlar bile onu dinleyip arkasından ona cıvıltılarıyla eşlik ediyorlardı. Orman bu seslerle inliyordu sanki. İnanılmayacak bir şenlik başlamıştı.

Avcı birden babasına "Geliyorlar!" dedi. Onlar da başka bir ağacın arkasına gizlenmişlerdi. Ortada yabani adam, etrafında küçüklü büyüklü hayvanlar gittikçe pınara yaklaşıyorlardı. Tavşandan aslana hepsi dost gibiydiler. Yabani adam tuzakları bulmak için yerleri gözlüyor, bulduğunu söküp atıyordu. Ne o! Birdenbire yabani adam olduğu yerde kaldı. Nereden geliyordu bu ses? Dinliyordu. Bütün hayvanlar da onunla birlikte durup kadının güzel sesine karışan lirin melodilerini dinlemeye başladılar. İnanılacak gibi değildi durum. Shamhat kalın bir ağacın arkasında oturdugu için görünmüyordu. Yabani adam meraklı gözlerle etrafını incelemeye ve sesin geldigi yöne doğru yürümeye başladı. Avcı ile babası büyük bir heyecan içinde bu yabani adamın kadına nasıl davranacağını bekliyorlardı.

Derken adam ağacın arkasındaki kadını gördü ve şaşkınlık içinde ona bakmaya başladı. İlk kez görüyordu böyle bir yaratığı! Sonra yavaş yavaş kadının yanına yaklaştı ve karşısına oturdu. Hayvanlar da onların etrafını sardı. Hepsi bu güzel müziği zevkle dinliyordu. Olacak şey değildi bu! Onlar ne beklemiş, ne olmuştu. Shamhat onları görmemiş gibi durmadan çalıyor, şarkılar söylüyordu. Sonra etrafındaki hayvanlar dağılmaya başladılar, fakat yabani adamın hiçbir yere gitmeye niyeti yoktu. O zamana kadar görmediğini görüyor, duymadığını duyuyordu. Kadın da bıkmadan, usanmadan, yorulmadan çalgısını çalıyor, şarkısını söylüyordu.

Bir süre sonra yabani adam, yavaşça kadının yanına sokulmaya başladı. Shamhat onu hiç görmemiş gibi davranıyordu. Bir ara, adam iyice kadının yanına sokuldu ve elini kadının eline değdirdi. Shamhat, büyük bir şefkat ve sevgiyle baktı onun yüzüne. Göz göze geldiklerinde kadın güldü, adam da gülüverdi. Shamhat lirini bırakıp onun elini avucunun içine aldı. Adamın koca elleri onun küçücük ellerinin içine sığmıyordu; ama onun yumuşaklığı ve sıcaklığı o zamana kadar duymadığı bir heyecan verdi adama. Kadının dizinin dibine yanaştı ve çalgısını tekrar çalmasını işaret etti. Müzik ve kadın, hiç umulmayacak şekilde etkilemişti yaban adamını. Kadın çalıp söyledikçe, o daha çok sokuluyordu ona. Bir ara başını kadının omzuna koydu. O kadar mutlu görünüyordu ki! Bunu gören avcı ve babası çok şaşırdılar. Onların birbirlerine bu kadar çabuk yaklaşacaklarını asla düşünmemişlerdi. Adam ne kadar yabani olursa olsun, bir insan tarafı vardı. Endişe etmeleri için bir sebep kalmamıştı. Onun tamamiyle insanlaştırılması Shamhat'in elindeydi artık. Bundan kuşkuları yoktu ve onları baş başa bırakarak oradan ayrıldılar.

Shamhat ve Enkidu'nun karşılaşması. Ludmila Zeman

Shamhat lirini yanina koydu ve bu yaban adamına sevgiyle sarıldı. Adam da ona sarıldı ve bir süre böyle kaldılar. Artık birbirlerine çok ısınmışlardı. Yaban adamı hayvan arkadaşlarını unutmuş, Shamhat'ın dizinin dibinden ayrılmıyor ve o ne derse yapıyordu. Shamhat ona Kırların Adamı anlamına Enkidu adını verdi ve önce adını söylemeyi öğretti. Sonra onun gereğinden fazla uzamış saçını, sakalını ve bıyıklarını kesti, kıllarını temizledi ve pınarda yıkadı onu. Getirdiği giysileri giydirdiğinde o yakışıklı, güçlü bir şehir erkeği gibi olmustu. Shamhat ona, o da Shamhat'a bakmaya doyamıyordu. Shamhat, Enkidu'ya önce insan gibi yemek yemeyi, su içmeyi, sevmeyi, sevişmeyi öğretti. Bu arada konuşmayı da öğretiyordu. Enkidu, Shamhat ne derse, hiç karşı çıkmadan yapıyordu. Yavaş yavaş konuşmayı öğrenmeye başladı. Günler geçiyor, Enkidu büyük bir dikkatle öğreniyordu. Çok akıllıydı, bir duyduğunu, bir daha hiç unutmuyordu. Shamhat, onun bu durumuna çok şaşıyordu. Bir insanın bu kadar çabuk öğrenip, öğrendiklerini hiç unutmaması olağan değildi, fakat ona her şeyi öğretmek için elinden geleni yapıyordu. Enkidu kısa sürede konuşmayı, sevmeyi ve sevişmeyi ögrendi. Yaşamın kaynağı ekmek, neşenin kaynağı içki diyerek bira, şarap bile içirdi ona Shamhat. Enkidu tam bir şehirli gibi olmuştu. Ancak sevgili arkadaşları hayvanlar onun bu durumundan sıkılmış, yanına yaklaşmaz olmuşlardı. Bütün günlerini Shamhat ile geçiriyordu ve çok mutluydu.

Bir gün Shamhat ona, "Enkidu artık bir şehirli gibi oldun. Güzel konuşabiliyorsun. Bak, hayvan arkadasların senden uzaklaştılar. Benden başka arkadaşın yok. Gel seni güzel Uruk sehrimize götüreyim. Uruk güzellikler ve mutluluklar şehridir. Oranın meydanlarında çeşitli çalgılar eşliğinde durmadan şarkılar söylenir, danslar edilir. İnsanların kahkahaları sokaklarda yankı yapar. Durmadan festivaller göreceksin orada. Gözleri alan giyimleri ve çekicilikleriyle genç kadınlar etrafını saracak, gece yataklarına çağıracaklar seni. Orada kendin gibi insanları görecek, onlarla arkadaşlık edeceksin. Özellikle seni kralımız Gilgamesh ile tanıştırmak istiyorum. O çok güçlü ve yakışıklı bir adam. Onun gücüne şimdiye kadar kimse karşı çıkamadı." dedi. Enkidu bunu duyar duymaz "Ben ona karşı çıkarım. Kuşkusuz ondan daha güçlüyüm. Hemen gidip onunla karşılaşmak istiyorum." diye atıldı. Shamhat da bunu bekliyordu. İkisi birden yola koyuldular.

Bu arada Uruk'ta bulunan Gilgamesh bir rüya gördü, yorumlaması için annesine koştu ve "Anneciğim bu gece garip bir rüya gördüm, bakalım sen nasıl yorumlayacaksın" dedi. Sonra rüyasını anlatmaya başladı:

Gökte yıldızlar parlıyordu. Birdenbire yıldız gibi bir taş düştü önüme. Onu kaldırmak istedim, ama o kadar ağırdı ki, yerinden kımıldatamadım. Halk onun etrafına toplandı ve öpmeye başladı. Ben de onun üstüne çıktım. Üstünden inip tekrar onu kaldırmaya çalışırken, etrafıma toplananlar da bana yardım ettiler. Hep beraber kaldırıp onu sana getirdik, fakat sen onu benimle bir tuttun.

Annesi "Oğlum gökten bir yıldız gibi önüne düşüp yerinden kımıldatamadığın, herkesin öptüğü, senin de üzerine bindiğin, sonra halkla birlikte bana getirdiğin ve benim seninle bir tuttuğum taş, senin kadar güçlü ve dengin olan bir arkadaş edineceğini, benim de onu senin kadar seveceğimi gösterir." dedi.

Arkasından Gilgamesh bir rüya daha gördü ve annesine gidip "Anneciğim, bu gece rüyamda Uruk'un pazar yeri meydanında duran son derece büyük bir balta gördüm. Etrafına toplanmış insanlar da ona bakıyordu. O benim çok hoşuma gitti. Üzerine bindim. Sen de onu benden ayırmadın. Ne anlama geliyor acaba bu rüya?" diye sordu. Annesi, "Oğlum, bu rüyan da yakında iyi bir arkadaş edineceğini anlatıyor. Onu çok seveceksin; o da seni sevecek, kardeş gibi olacaksınız!" dedi. Gilgamesh, annesinin yorumuna çok şaşırmıştı. Kim gelebilir, kim onunla arkadaş olabilirdi?

Shamhat ve Enkidu. Franziska Leischker

3
Gilgamesh ile Enkidu'nun Karşılaşması

O gün Uruk'ta büyük bir şenlik vardı. Bütün halk sokaklara dökülmüş neşeyle gülüp şakalaşıyor, şarkılar söylüyordu. Şehrin meydanlarında gösteriler yapılıyor, çalgılar çalınıyor, genç yaşlı herkes dans ediyor, çeşitli oyunlar oynanıyordu. Çünkü bugün yeni bir yıl başlamıştı, zavallı Çoban Tanrısı Dumuzi yeraltından kurtulup, sevgili, fakat acımasız karısı Tanrıça Inanna ile yine birleşecekti. Bu birleşmeyle ülkeye bolluk ve bereket gelecek, ürünler kat kat artacaktı; nasıl sevinmesin, nasıl mutlu olmasındı insanlar! Shamhat önde, Enkidu arkada o kalabalık ve gürültünün içine daldılar, onları görenler birden sessizleşerek şaşkın şaşkın baktılar ve sonra da arkalarına takıldılar. Şehrin pazar meydanına geldiklerinde büyük bir kalabalık etraflarını sardı. Halk bir taraftan Enkidu'yu izliyor, bir taraftan konuşuyordu:

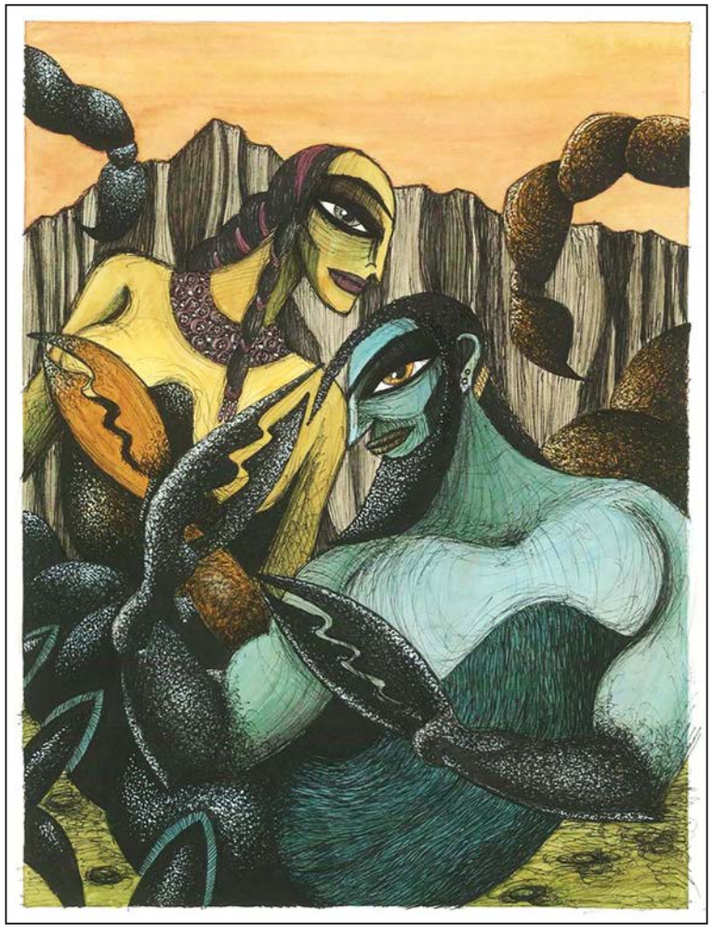

Gilgamesh efsanesi. Marco Lorenzetti

Bu adam kralımız güçlü Gilgamesh'a ne kadar benziyor!
Ama boyu ondan biraz kısa gibi görünüyor.
Kralımız ondan çok daha güçlüdür. Ama kralımız kadar yakışıklı.
O ormanda hayvanlarla birlikte yaşamış, onlar gibi yiyip içmiş!
Söylendiğine göre hiçbir hayvan ona fenalık yapmazmış.
Demek hayvanlarla arkadaş olunabiliyormuş.

Adını Enkidu koymuş Shamhat, nasıl da çabuk eğitmiş onu.
Anlattıklarına göre hayvanlar gibi yiyip içiyor, konuşmayı bilmiyormuş.
Bunları çabuk öğrendiğine göre yakışıklılığı kadar akıllı olmalı! Kralımız onu görünce ne yapacak acaba?
Hangisi hangisini alt edecek göreceğiz.
Bana kalırsa kralımız ondan daha güçlü.
Bence Enkidu daha güçlü ve yakışıklı, onda sanki Tanrısal bir güzellik var.

Halk bunları konusurken birden Gilgamesh göründü yoldan. Belden yukarısı çıplak olan iri vücudu, güçlü pazılarıyla ne kadar da heybetli görünüyordu! Halk ona yol verirken sesler kesilmiş, meraklı gözlerle ne olacak diye bir Gilgamesh'a, bir Enkidu'ya bakıyordu. Gilgamesh öyle dalgındı ki; yürürken sanki etrafındaki kalabalığı görmüyor, sesleri duymuyordu. O biraz önce Tanrıça Inanna'nın tapınağındaki aşk odasında baş rahibe Nindada ile geçirdiği unutulmaz saatlerin etkisinden henüz kurtulamamıştı. Ne kadar güzel ve cilveliydi rahibe! Bu kadar güzeli ve tatlısıyla karşılaşacağını hiç tahmin etmemisti. Bembeyaz çarşaflarla hazırlanmış yatak, etrafa konmus tütsülerin iç gıcıklayan kokuları arasında o kadınlığının bütün hünerlerini göstermeye çalışmış, Gilgamesh de erkeklikte ondan aşağı kalmamıştı. Odalarının kapısı önünde çalınan harp, lir ve teflerin eşliğinde rahip ve rahibelerin birbirlerine karşılıklı söyledikleri coşkulu aşk şarkıları sevişmelerini daha da çok körüklemiş, doyulmaz zevkler katmıştı.

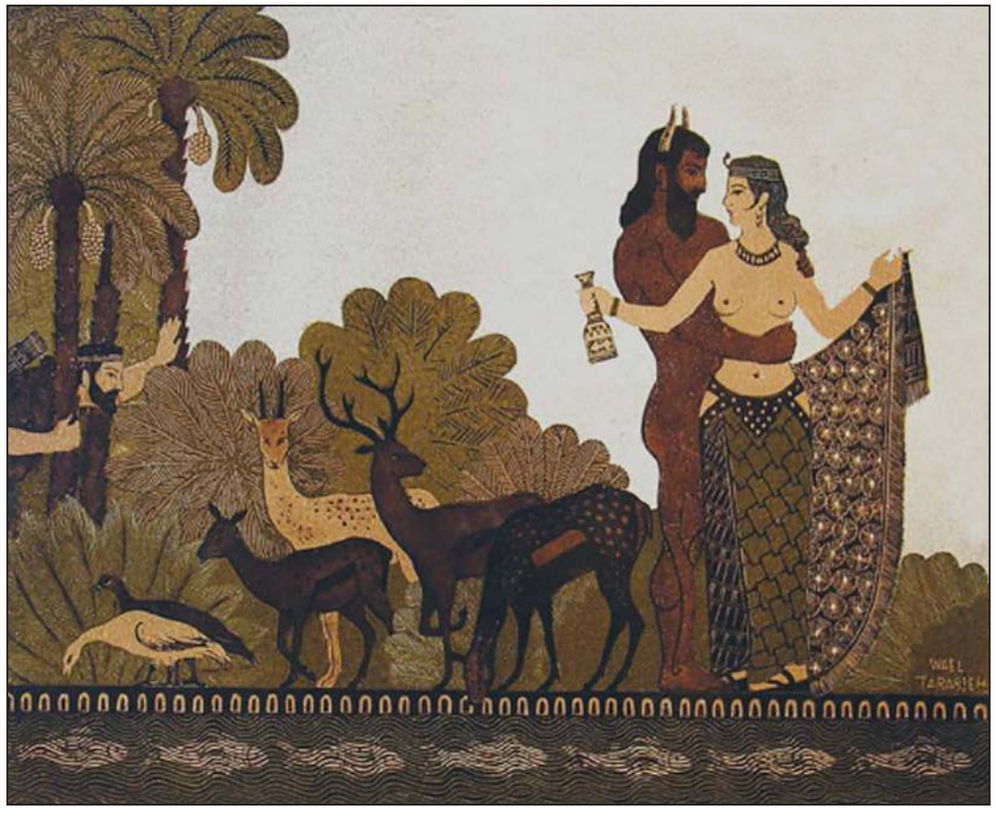

Enkidu, Shamhat ve hayvanlar. Wael Tarabieh

Inanna nasıl gönderdi sevgili kocasını yeralı dünyasına diye düşünüyordu Gilgamesh. Tanrıça'nın kızması da ne korkunçtu! O zaman gözü bir şey görmüyordu. Neymiş kocasının suçu! Karısının yeraltında uzun kalmasına, hemen dönüp gelmemesine aldırış etmemiş, üzülmemiş, tahtına kurulup oturmuş kaygısızca! Tanrıça

bilmeliydi yeraltına giderken oradan kolay kolay kurtulamayacağını; fakat o aklına geleni yapar, önünü sonunu düşünemezdi. Yer altındakiler yerine birini vermeden kendisini bırakmamışlar, o da kocasını verivermişti onlara. Dumuzi'nin kız kardeşi rüya yorumlayıcı Tanrıça Geshtinanna olmasaydı, yeraltından hiç çıkamayacaktı. Dumuzi'nin, o sevgili kardeşinin orada kalmasına nasıl dayanabilirdi! Dumuzi'yi yakalamaya çalışan cinlerin dediği gibi, hangi kız kardeşin gönlü razı olurdu buna? Geshtinanna hemen kosmuş Tanrılar Meclisi'ne ve başlamış Tanrılara kardeşini yeraltından kurtarsınlar diye yalvarıp yakarmaya; fakat aldırmamış Tanrılar onun yalvarmalarına. En sonunda Tanrıların onu temelli çıkarmayacaklarını anlayınca. Tanrıça, bu kez hiç olmazsa onun yerine yarım yıl ben kalayım demiş yeraltında. Tanrıça Inanna da yaptığına biraz pişman olarak Geshtinanna'yi desteklemiş, böylece Dumuzi yarım yıl yeraltında kaldıktan sonra, çıkıp yine karısıyla birleşmeye başlamıştı. Her çıkışında o yıl kim kral ise o Tanrı Dumuzi yerine, bir baş rahibe de Tanrıça Inanna yerine geçerek çalgılar, şarkılar eşliğinde birleşiyorlardı. Bu yıl güveylik sırası Kral Gilgamesh'teydi.

Gilgamesh bir taraftan bunları düşünüyor, bir taraftan yürüyordu. Shamhat daha Enkidu'ya gelenin Gilgamesh olduğunu söyle meden o anlamıştı onun kim olduğunu. Enkidu yavas yavas Gilgamesh'a dogru gitmeye basladı. Büyük bir heyecan kaplamıştı ortalığı, kimsede çıt yoktu. Çocuklar bile oldukları yerde sanki çivilenmiş gibiydiler. Halk kımıldamaya korkuyordu.

Gilgamesh ve Enkidu güreşiyor. Wael Tarabieh

Gilgamesh ve Enkidu birdenbire göğüs göğüse geliverdiler. Gilgamesh onu önemsemeyerek yürümeye devam etmek isteyince Enkidu onun yolunu ayağıyla kapadı. Buna birdenbire kızan Gilgamesh onu itmeye çalıştı, başaramayınca sarılıp yere çalmak istedi, yine olmadı. Sonra birbirlerine sarılıp boğuşmaya başladılar. Onlar boğuşurken yerler titriyordu sanki. Herkesi nefessiz bırakan boğuşma gittikçe kızışıyor, fakat ikisi de ne yeniyor ne yeniliyordu. Birden Gilgamesh'ın ayağı tökezlendi, izleyenler Enkidu bundan yararlanıp onu

yere çalacak diye beklerken o Gilgamesh'ın eline yapışarak onu düşmekten kurtarmaz mı? Arkasından da birbirlerine sarılıp öpüşmeye başlamazlar mı? İşte buna şaşmamak elde değildi, herkesin ağzı açık kaldı.

İkisi de anlamıştı birbirlerini yenemeyeceğini. Böylece başlamıştı onların arkadaşlığı ve dostluğu. Birbirleri için şimdi canlarını verebilirlerdi. O günden sonra Gilgamesh Enkidu'nun arkadaşlığıyla can sıkıntısından kurtulmuş, halk da onun huzuruyla huzur bulmuştu

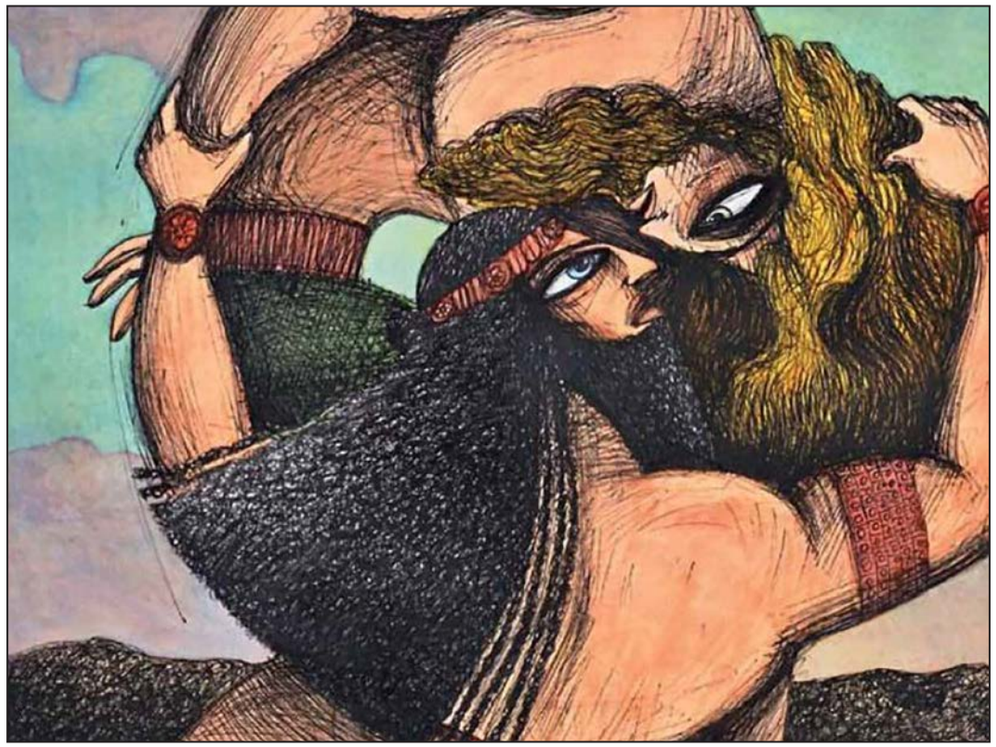

Gilgamesh ve Enkidu güreşiyor. Marco Lorenzetti

4
Ejder Huvava

Gilgamesh, Enkidu ile mutluydu, fakat yerinde duramıyor ve bir şeyler yapmak istiyordu. Sonunda bulmuştu yapacağını. Bu arada Enkidu da yaban yaşamından geldiği için, Gilgamesh ile dostluğuna rağmen, canı sıkılmaya, başıboş dolaştığı kırları ve candan sevdiği hayvanlarını arıyordu. Gilgamesh'ın Sedir ormanlarındaki canavar Huvava'yı (Humbaba) öldürme teklifini olumlu bulmaya başlamıştı. Gilgamesh'a "Sevgili arkadaşım, canavarı öldürme isteğinde haklısın. O ölürse halkımız ondan kurtulacak, sen de şanına şan katarak, adını ölümsüz yapacaksın. Bu serüvende ben de seni yalnız bırakmayacağım. Yine de seni uyarmak istiyorum. Canavar Huvava'nın yaşadığı ormana girenler bir daha çıkamıyormuş. Canavarın kükremesinin bir tufan fırtınası gibi olduğunu, ates saçan ağzından her seyi yok eden bir nefes çıktığını söyledim sana. Bunları bilerek, yine de gitmek istiyor musun oraya?" diye sordu. Gilgamesh "Bunları tekrar hatırlattığın için teşekkür ederim, ama yalnız Tanrılar ölümsüzdür, insanların yasam günleri ise sayılı. Yaptıkları günlük işler ise rüzgar gibi geçip gider. Biz canavar öldürürsek, hiç olmazsa adımız yaşayacak. Nasıl olsa bir gün öleceğiz. O yüzden ölümden korkmayalım. Ondan korkarsak kahramanlık gücümüz nerede kalır? Ben senin önünden gideceğim, sen beni teşvik et yeter. Ölsem bile korkunç Huvava ile çarpışırken hayata veda ettiğim söylenecek ve adım unutulmayacaktır." cevabını verdi.

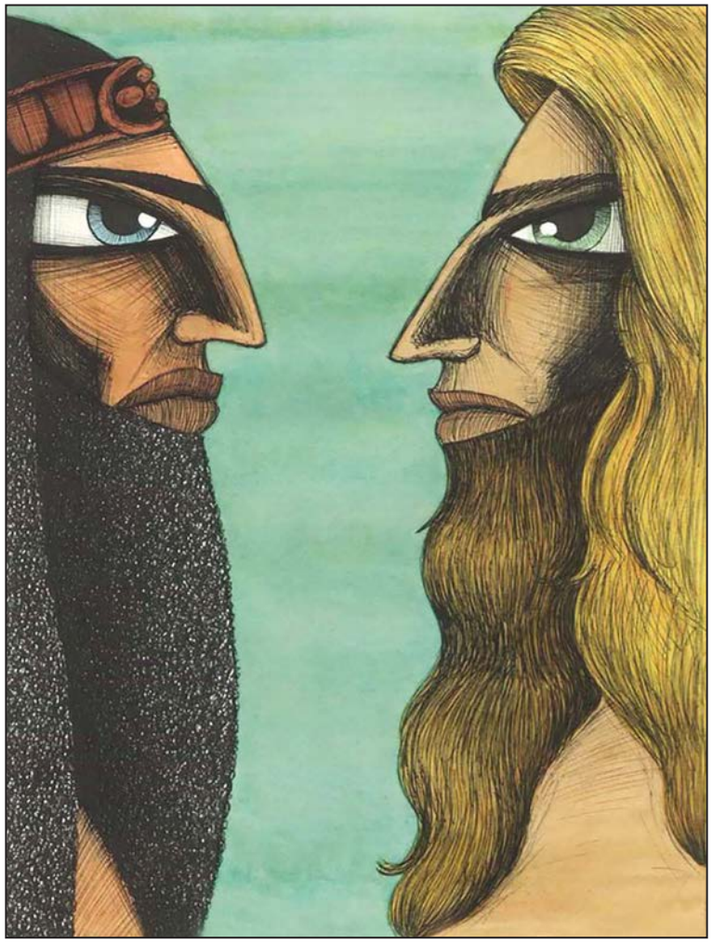

Gilgamesh ve Enkidu. Marco Lorenzetti

Gilgamesh ve Enkidu bu savaşa gitmek için silahlar yaptırmak üzere ustalara başvurdular. Her birine çeşitli ağırlıkta balta, kılıç, gürz yapmalarını söylediler. Silahlar hazırlanınca, bunları yüklenerek Uruk şehrinin meydanına geldiler. Halk onların gideceğini duymuş ve meydana toplanmıştı. Şehrin yaşlıları öldürmek istediği canavarın Enkidu'nun söylediği gibi ne kadar korkunç olduğunu anlattılarsa da, Gilgamesh kulak buna asmadı. Üstelik güldü onlara. Yaşlılar onun gülmesine aldırmayarak "Ey Gilgamesh! Sen daha gençsin. Ayrıca senin gibi bir kralı kaybetmek istemiyoruz. Ne olur gitme!" diyorlardı. Gilgamesh'ın kararından vazgeçmeyeceğini anlayınca "O halde, bırak Enkidu senin önünden gitsin. O yabanda büyümüş, dövüşmeyi bilir ve seni korur!" dediler, fakat Gilgamesh "Nasıl olur, kendimi kurtarmak için arkadaşımı öne sürer miyim, ne düşüncesiz insanlar!" diyerek onları tersledi. Bu kez gençler ortaya atılıp onlarla gitmek istediklerini söylediler. Gilgamesh, ellerinden kurtulamayacağını anlayınca "Aranızda ölümüne üzülecek kimsesi olmayan varsa, bizimle gelebilir!" dedi. Böylece birkaç kimsesiz genç seçildi ve Gilgamesh tarafından silahlandırıldı.

Tanrıça Ninsun

Yola çıkmadan önce Gilgamesh "Gel Enkidu, önce bir bilge olan anneme gidelim. O bize bu yolculuk için en iyi önerilerde bulunacaktır" dedi. Annesi Tanrıça Ninsun Egal Tapınağı'nda onları bekliyordu. Gilgamesh, annesini görünce, hemen koşup ellerine sarırldı ve "Anneciğim, uzun bir yolculuğa çıkıyorum. Ne kadar

güçlü olursam olayım, bilmediğim bir yola gideceğim ve orada Huvava ile savaşacağım. Oraya gidip dönünceye kadar yüce Güneş Tanrımız Samas'ı kızdıran bir şey olursa, ne olur siz benim yerime onu teskin ediniz. Eger Huvava'yı öldürüp sedir ağaçlarını kesip getirirsem, bütün ülke şenlik yapsın! Sizin gözünüzün önüne bu zaferi hatırlatan bir abide dikeceğim. Benden dualarınızı esirgemeyiniz!" dedi.

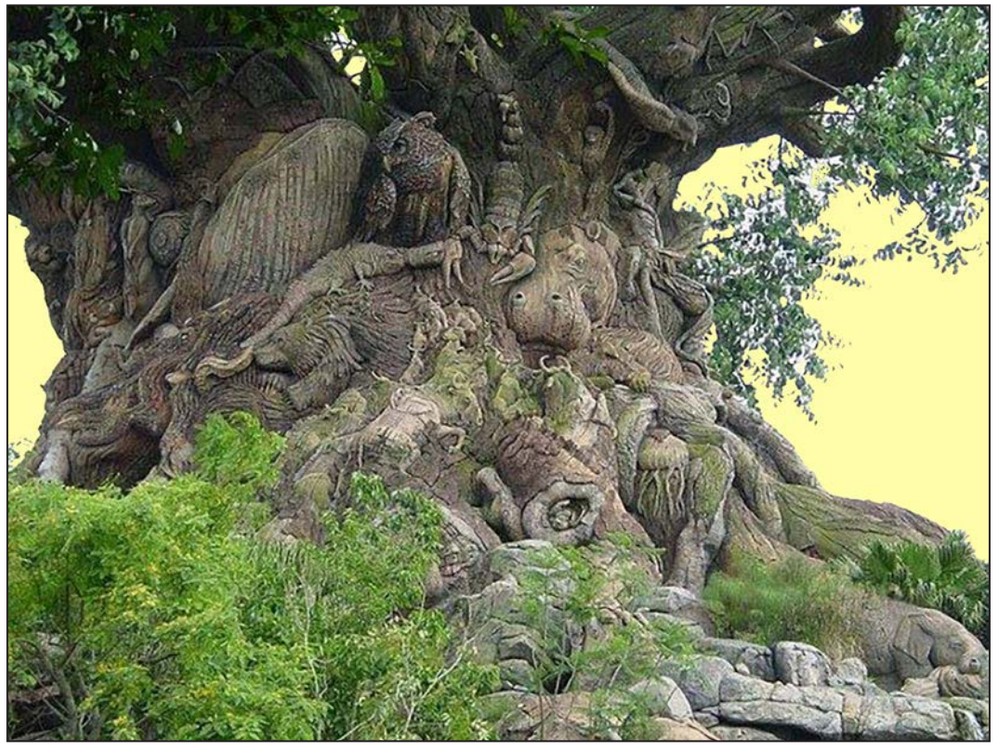

Sedir ağacı

Gilgamesh'ın bu sözleri üzerine çok duygulanan annesi, ellerini başlarına koyarak, onları kutsadı ve Enkidu'ya dönerek "Senin annen baban yok. Seni doğurmadım, ama yine de oğlum sayılırsın. Sen kırlarda büyüdün. Gilgamesh'ten daha güçlü olmalısın, onu sana emanet ediyorum!" dedi. Bu sözler karşısında çok duygulanan Enkidu, gözlerinden yaşlar akarken "Beni oğul kabul ettiginiz için size ne kadar teşekkür etsem azdır. Gilgamesh benim kardeşim oldu. Onun için elimden geleni yapacağıma, onu koruyacağıma, bütün kalbimle söz veriyorum. Ancak, şunu söylemem gerekir. Gilgamesh o kadar güçlü ki, benim yardımıma gereksinim duyacağını sanmıyorum." diye karşılık verdi. Ninsun çok sevindi bu sözlere ve elinde tuttuğu iki kolyeyi boyunlarına taktı. Kolyelerin üzerine koruma cinlerinin resmi kazılmıştı ve bakırdan askıları vardı. Onları takarken, "Bunlar yolculuğunuzda size şans getirsin, sizi korusun!" dedi. Ninsun, onları yolcu ettikten sonra, en güzel elbiselerini giydi. Boynuna değerli taşlardan oluşan kolyelerini taktı. Başına da tacını koydu. Böyle süslenip püslendikten sonra, tapınağın tepesine çıktı. Oradan Güneş Tanrısı'na tütsüler yaktı ve ellerini ona doğru kaldırarak "Ey yüce Samas! Neden benim oğlum Gilgamesh'ı böyle yerinde duramaz yaptın? Senin izninle o, Huvava'yı öldürmek üzere uzun ve tehlikeli bir yolculuğa çıkıyor. Senden rica ediyorum, ona yardım et, onu koru!" diye yakardı, dualar etti. Gilgamesh ve Enkidu önde, diğerleri arkalarında yola çıktılar. Hepsinin sırtında ağır silahlar, ellerinde deri tulumlara doldurulmuş bira ve yiyecekler vardi. Bu kadar yük altında yürümek hiç de kolay değildi. Fakat, onların bir amacı vardı. Bu amaca ulaşmaktan başka bir şey düşünmüyorlardı. Bu da onlara büyük bir güç veriyordu. Önlerinde aşılması gereken yedi dağ bulunuyordu. Onlar, dağın birinden inip diğerine çıkıyor, yürüyorlardı. Acıktıkları zaman oturup yemek

yiyorlar, uykuları geldiğinde uzanıp yatıyorlardı. Gidecekleri yolları geceleyin yıldızlara bakarak tayin ediyorlardı. Hava biraz bulutlu olunca gidecekleri yönü şaşırmamak için oturup dinleniyorlar, yıldızlar görünmeye başlayınca yollarına devam ediyorlardı. Bütün cesaretine rağmen, Gilgamesh'ın içinde "Başarabilir miyiz?" diye bir endişe vardı. Bu yüzden çıktıkları dağın birine adak olarak biraz un serpti ve "Ey dağ! Bu işi başaracak mıyız? Ne olur bana rüyamda göster." diye dua etti. Enkidu, rahat uyuyup olumlu bir rüya görsün diye, yatması için iyi bir yer hazırladı ve Gilgamesh oraya uzandığında onun başını dizlerine koydu. Gilgamesh, yorgunluğun etkisiyle hemen uykuya daldı. Enkidu, otururken uyumamak için büyük gayret gösteriyordu. Bir ara tam uykuya dalmışken, Gilgamesh'ın sıçrayıp kalkmasıyla kendine geldi.

Gilgamesh, heyecan içinde "Sevgili arkadaşım, istediğim gibi bir rüya gördüm. Yorumu sen yapacaksın" diye rüyasını anlatmaya başladı: "Rüyamda kırlarda dolaşırken bir boğa ile karşılaştım. Kuyruğu ile yerlere sürtüyordu. Gökte bir toz bulutu yükseldi ve ben hemen onun önünde diz çöktüm. O da bana sarıldı. Dilim şaşkınlıktan dışarı çıkmıştı. Bana bir tulumdan içmek için su verdi." dedi. Enkidu "Sevgili arkadaşım! Karşılaştığın o boğa , koruyucumuz Güneş Tanrısı Samas'tır. İhtiyacımız olursa elini bize uzatacak, yardım edecektir. Tulumdan su verilmesi, senin onurlandırılacağın anlamına geliyor." dedi ve "Hiç kuşkun olmasın, biz bir olduktan sonra, Huvava'yı nasıl olsa ortadan kaldıracağız. Kimsenin başaramadığını biz başaracağız." diyerek Gilgamesh'ı yüreklendirdi. Sonra yürümeye devam ettiler. Yol o kadar uzundu ki, bir ara dinlenmek için uzandıklarında yerinden sıçrayan Gilgalesh "Enkidu yine bir rüya gördüm. Bakalım bunu nasıl yorumlayacaksın?" dedi ve "Bir dağın dibinde duruyorduk. Dağ canlandı, beni yere yıktı ve beni ayaklarımdan yakaladı. Biz onun karşısında dağ sinekleri gibiydik. Bu sırada parlayan Güneş altında güzel bir adam göründü. Beni kurtarıp su verdi, ayaklarım yere değdi ve kalbim ferahladı." diye devam etti. Enkidu. "Sevgili dostum, çok güzel bir rüya. Gördüğün dağ Humbaba'dır. Onu yakalayacağız ve öldüreceğiz. Ölüsünü de tarlaya atacağız. Yarın her şey sona erecek." diyerek rüyayı yorumladı.

Enkidu'nun rüyası. Ludmila Zeman

Tekrar konakladıkları zaman "Üçüncü bir rüya daha gördüm." diye söze başlayan Gilgamesh "Gök gürlüyor, yer uğulduyordu. Sonra birdenbire her taraf ölüm sessizliğine gömüldü. Kapkaranlık oldu. Arkasından büyük bir aydınlık göründü. Bir ateş alevlendi. Sonra bu beyaz alev donuklaştı ve ateş söndü. Etrafta olan her şey küle döndü." diyerek rüyasını Enkidu'ya anlattı. Bu rüyayı "Dostum, bütün bunlar Humbaba'yi öldüreceğimize bir işarettir" diye yorumlayan Enkidu yine de korkuya kapılmaktan kendisini alamadı. Sonra çekinerek "Sevgili arkadaşım, nedenini bilemediğim bir korkuya kapıldım. Adeta ayaklarım geri geri gidiyor. Kollarım sanki tutulmuş gibi. Oysa seni asla yalnız bırakmak istemiyorum." dedi. Hayretle arkadaşının yüzüne bakan Gilgamesh "Birdenbire ne oldu sana böyle? Yoksa rüyamı başka şekilde yorumlayıp, bana gerçeği söylemedin mi? Kendine gel kardeşim. Bu kadar yol yürüdük. Kalbin savaşla çarparken, neden bu korku? Gel el ele verelim. Atalarımızın söylediği gibi iki katlı ip kopmaz diyerek birlikte hareket edip karşımıza çıkanı alt edelim. Korkma ben önden gideceğim. Humbaba'yı öldürüp Uruk'a döndüğümüzde, nasıl karşılanacağımızı bir düşün." diyerek onu korkusundan kurtarmaya çalıştı. Enkidu da böyle bir korkuya kapılmanın zamanı olmadığını biliyordu. Kendini toplamaya çalışarak "Merak etme Gilgamesh, nasıl olsa bu korkuyu yeneceğim. Onun için rahatlıkla yolumuza devam edelim."

Humbaba

Yollarda yiyecekleri bitti, hayvanları avlayıp yediler. Biraları bitti, pınarlardan su içtiler. Yollar bitmek bilmiyor, onlar da yürüdükçe daha çok güçleniyorlardı. Sonunda canavarın yaşadığı ve koruduğu Sedir ormanlarının yanına geldiler! Ormana yaklaştıkça, sık sedir ağaçlarının göz alıcı güzelliğine hayran kaldılar. Ormanın dış kısmı sanki kimse girmesin diye sık çalılıklarla kaplanmıştı. Parlayan Güneş ışınları bile ormanın içine süzülemiyordu. Onların geldiğini anlayan canavar üzerine doğru öyle bir üflüyordu ki Gilgamesh kendinden geçip uyuya kaldı. Gerçeği keşfedemeyen arkadaşları "Çok yoruldu, bırakalım uyusun!" dediler, fakat günler geçmesine rağmen Gilgamesh kendine gelemedi.

Nihayet, onu uyandırmaya karar verdiler. “Gilgamesh, daha ne kadar uyuyacaksın, kalk artık, bizler seni bekliyoruz!” diye uyandırmaya çalışırken, o yattığı yerden fırlayarak büyük bir şaşkınlık içinde “Ne oldu bana? Nasıl uyuyakaldım, neden beni uyandırmadınız? Hemen yola koyulalım. O canavar ne kadar korkunç olursa olsun, onu yakalayıp öldüreceğim.” dedi. Ormanda ağaçlar o kadar sıktı ki, onları kesip yolu açmadan yürümeye imkan yoktu. Birlikte gelen gençler ağaçlan kesip ülkelerine götürmek üzere demetler yapıyorlardı. İlerlemeye başladıklarında, onların yaklaştığını anlayan Huvava kükremeye başladı. Onun kükremesiyle ağaçlar sallanıyor, yer yerinden oynuyordu. Enkidu “Duyuyorsun değil mi arkadaşım, canavarın kükremesini? Hala korkmuyor musun?” diye sordu. Gilgamesh de “Bizi hiçbir sey korkutamaz, yeter ki, beraber olalım. El ele verince onu yeneceğimizden hiç kuşkum yok.” cevabını verdi. Birbirlerine destek olarak yürümeye devam ettiler. Tam o sırada her şeyi altüst eden bir fırtına patladı. Öyle bir fırtına ki, ağaçlardaki dalları, yaprakları koparıp yerlere çarpıyor, yerdekileri de havalara firlatıyordu. Toz duman, göz gözü görmeyecek hale gelmişti ortalık. Bu kargaşa içinde Enkidu’yu yakalayan Gilgamesh “Sakın bu fırtına seni korkutmasın! Bu fırtınayı Güneş Tanrımız Samas’ın ejderi daha kolay yakalamamızı sağlamak için gönderdiğinden kuşkun olmasın!” dedi.

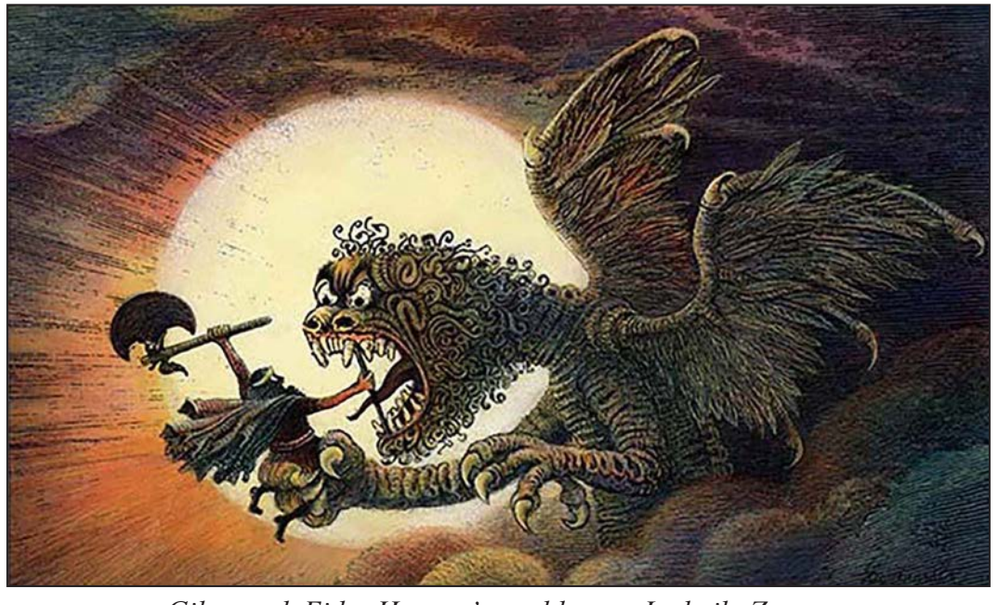

Gilgamesh Ejder Huvava’ya saldırıyor. Ludmila Zeman

Gilgamesh haklıydı, çünkü bu fırtınadan şaşkına dönen canavar, ne yapacağını bilmez halde iken, korkunç yüzü ve bütün dişlerini gösteren ağzı ile karşılarına çıkıverdi. Onun şaşkınlığından yararlanan Gilgamesh, fırtınanın uğultusunu bile bastıran bir haykırışla ejderin üzerine atılıp yumruğunu suratına vurdu. Fırtınadan sersemleyen ejder beklemedigi bu yumrukla yere yıkılıverdi. Bunu gören Enkidu, hemen üzerine atladı ve elinde tuttuğu iple onu sımsıkı bağladı. Çaresiz Huvava Gilgamesh’a dönerek “Gilgamesh ne olur beni bırak! Sana hiç dokunmayacağım. İnsanlara zarar vermeyecegim, onlar ormandan istedikleri kadar ağaç kesebilirler. Yeter ki beni bırak! Senin kulun kölen olacağım, yeter ki beni öldürme.” diye yalvarmaya başladı. Güçlü ve acımasız görünen Gilgamesh’ın ne de yufka yüreği varmış! Enkidu’ya “Bak zavallı ne kadar yalvarıyor. Bize ve insanlarımıza bir şey yapmayacağına söz veriyor. Gel onu öldürmeyelim.” dedi. Buna çok kızan Enkidu “Deli misin, inanıyor musun onun sözlerine? Adı üstünde, canavar! Sözünde durur mu hiç? Onu bırakırsak, asla dönemeyiz ülkemize. Hazır yakalamışken elimizden kaçırmak olur mu? Hemen öldürelim onu!” diye cevap verdi ve kılıcıyla bir vuruşta öldürdü onu. Canavarın başını kesip bir torbaya

koydular. Tam yola çıkacakları zaman Enkidu sordu "Arkadaşım şimdi aklıma bir şey geldi. Hazır buraya gelmişken ormanın en uzun ve güzel ağacını keselim."

Gilgamesh "Ne yapacaksın onu?"
Enkidu "Ondan yüce Tanrımız Enlil'in Nippur'daki tapınağına çok görkemli kapı yaptırmak istiyorum."

Bu öneri Gilgamesh'ın hosuna gitti. Çünkü Humbaba'yı öldürdükleri için ormanın sorumlusu olan Tanrı Enlil'in onlara kızacağından korkuyordu. Ormanın en uzun ve en kalın ağacını buldular. Onu kestiler ve yanlarında gelen gençlerin kesip demet yaptıkları odunlarla birlikte Fırat Nehri'ne saldılar. Nehir onları Uruk'a götürecekti. Sonra büyük bir zaferle Uruk'a döndüler. Onları merakla bekliyordu Uruk halkı. Daha uzaktan göründüklerinde "Geliyorlar!" sözü bir anda dalga dalga şehre yayılıverdi. Onlar şehir meydanına ulaşmadan halk oraya toplanmıştı bile. Herkesin meraklı gözleri önünde torba açıldı ve insanları yıllarca korkudan titreten, onları ormana sokmayan canavarın korkunç başı ortaya çıktı. Halk büyük bir sevinç içindeydi. Herkes birbirine sarılıyor, ardından Gilgamesh'a koşuyor, ona sarılıp "Sen ülkemizin en büyük kahramanısın!" diyorlardı. Enkidu için de aynı gösteri yapılıyordu. Şehir duvarını ve diğer binaları yaptırıp ün kazanan Gilgamesh, şimdi ülkeyi bu korkunç canavardan kurtarıp bir kahraman olmuştu

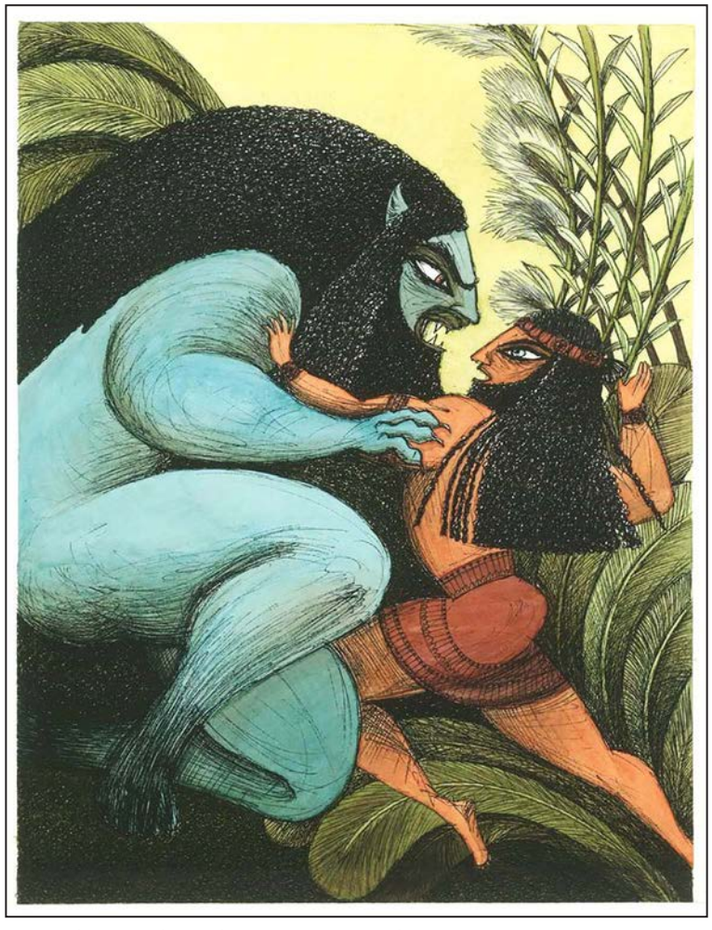

Gilgamesh, ejder Huvava'ya karşı. Marco Lorenzetti

.

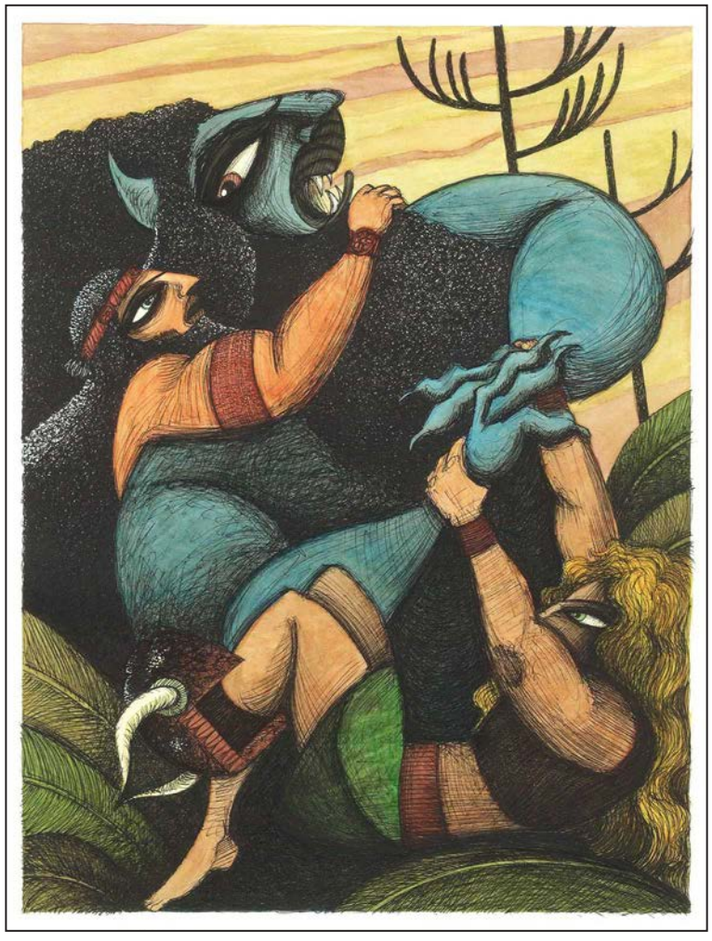

Ejder Huvava'nın sonu. Marco Lorenzetti

5
Gök Boğası

Gilgamesh artık yalnız halkın değil, Sümer Tanrı ve Tanrıçalarının gözünde de bir kahraman sayılıyordu. Onun krallık ünvanı yanına bir de kahramanlığı eklenmişti. Çok mutluydu Gilgamesh; istediğini yapmış, kendi gücünü ve korkusuzluğunu kanıtlamıs, adını komşu ülkelere kadar duyurmuştu. Yaptıklarını tabletlere yazdığından, belki yüzlerce yıl sonraya kadar adı sürecek, ölmüş olsa bile insanlar onu bilecekti. Çok mutluydu o! Artık rahatça krallığını yapacak, sevgili arkadaşı Enkidu ile istediği gibi yaşayacaktı. Enkidu onun hem dert hem de sevinç ortağıydı, ona o kadar alışmış, onu o kadar sevmişti ki, bir gün bile onsuz kalabileceğini düşünemiyordu. Birlikte geziyor, birlikte avlanıyor, birlikte eğleniyorlardı. Hep "Ne mutlu bana ki, böyle bir arkadaşım oldu!" diyordu.

Tanrıça Inanna. Ishraniel

Onların arkadaşlığı dillere destan olmus, uzak ülkelere kadar yayılmıştı. Aileler çocuklarına, öğretmenler öğrencilerine, yaşlılar gençlere "Gilgamesh ve Enkidu gibi arkadaş olun!" diye öğüt veriyorlardı. Uruk halkı da çok rahattı. Artık herkes bayramlarını büyük bir neşeyle kutluyor, tapınaklardaki törenleri kaçırmıyonlardı. O kadar çok törenleri vardi ki, yeni ay gökyüzünde göründüğü, 15 günlük olduğu ve kaybolduğu günlerde

yapılan törenler çok özeldi. O günlerde Tanrılara dua eder, adaklar adar veya daha önce adadıklari adakları getirirlerdi. Tapınaklardaki rahip ve rahibeler de çesitli çalgılar eşliğinde şarkılar söyleyerek, danslar ederek Tanrıları, dolayısıyla halkı eğlendirirlerdi.

Gilgamesh ve Enkidu zaman zaman saraydan çıkıp, çarşıları, nehir kenarındaki iskeleleri geziyor; satıcılar, tüccarlar ve sanatçılarla konuşup, onların dertlerini, isteklerini dinliyorlardı. Her ikisi de yasamlarından çok memnundu. Mutluluk nedense bazen uzun sürmüyor, çok geçmeden yasamı karabulutlar sarabiliyordu. Gilgamesh ve Enkidu'nun mutluluğuna da karabulutlar yaklaşmaya başlamıştı. Güzeller güzeli, çekici ve alımlı Tanrıça Inanna, Gilgamesh'a daha Huluppu ağacını kestirdiği zaman göz koymuştu. Fakat o sıralarda Tanrıça'nın bir sevgilisi vardı. Bir gün her nedense ona kızmış ve ondan ayrılmıştı. Canavarı öldürüp elini yıkadıktan ve eski düzenini aldıktan sonra Gilgamesh'ı ilk gören, Tanrıça Inanna oldu. Çok yakışıklıydı. Üstelik şimdi hem kral, hem de büyük bir kahramandı.

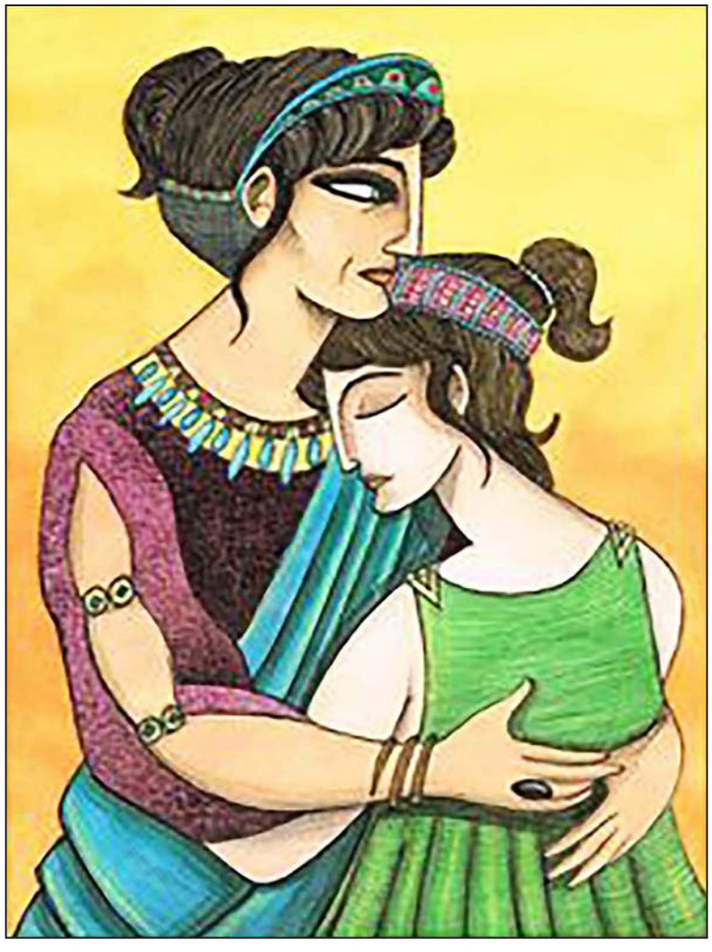

Inanna ve ona adanmış bir kız. Marco Lorenzetti

Tanrıça bir gün en göze çarpan giysilerini giydi. Saçlarının buklelerini yanaklarına doğru indirdi. Gözlerine sürmeler çekti, boynuna çesitli değerli taşlardan kolyeler taktı ve doğru Gilgamesh'a gitti. Gilgamesh, bu güzel Tanrıça'yı karşısında görünce, birden şaşırdı. "Bu ulu Tanrıça neden benim ayağıma kadar gelsin! Ne yaptırmak istiyor bana!" dedi kendi kendine. Bu Tanrıça ki, bütün Tanrılar ve erkekler ona sahip olabilmek,

onunla evlenebilmek için arkasından koşuyor, ona yalvarıp yakarıyorlardı. Herkes onun güzelliğine hayran, çekiciliğine kurban oluyordu. Gilgamesh, hemen ayağa kalkarak ona yer gösterdi ve "Sayın Tanrıçam! Sizin için ne yapabilirim?" diye sordu. Tanrıça öyle güzeldi ki, bir genç kız gibi öyle saf görünüyordu ki, Gilgamesh gözlerini alamıyordu ondan. Tanrıça "Gilgamesh seni çok beğeniyorum. Düşündüm, taşındım ve seninle evlenmeye karar verdim!" deyince Gilgamesh beyninden vurulmuşa döndü. Tanrıça ondan her şeyi isteyebilirdi, ama evlenmek isteyeceği hiç aklına gelmemişti. Nasıl olur da, yere göğe hakim olduğu için övünen bir Tanrıça benim gibi bir insanoğluyla evlenmek isteyebilir!" diye aklından geçirdi. Ayrıca ona güvenemezdi ki! O kaç erkeği baştan çıkarmış; sonra onları boş bir çuval gibi atıvermişti. Gilgamesh, o erkekler gibi olmayı asla istemiyordu, fakat bunu, bu gururlu Tanrıça'ya nasıl söyleyebilirdi ki? Onun her dediği, her istediği olmalıydı. Gilgamesh, Tanrıça'nın gururunu kırmamaya dikkat ederek, en içten, en sevimli sesiyle "Tanrıçam! Bu teklifinizle bana büyük bir şeref verdiniz, beni onurlandırdınız. Ben küçük bir şehrin kralıyım. Siz ise yerin, göğün kraliçesisiniz. Size nasıl koca olabilirim?" diye söze başladı. Tanrıça onun konuşmasını sürdürmesine meydan vermeden sözü kendi aldı ve "Gilgamesh, seninle evlenir evlenmez, hatta daha önce altın ve lacivert taştan bir araba yaptırtacağım ki, bayılacaksın ona! Tekerlekleri pırıl pırıl parlayan altından olacak. Güçlü katırların çektiği bu araba ile istediğimiz yere gideceğiz. Sen evimize girerken, evin eşikleri ayaklarını öpecekler. Krallar, prensesler ve yöneticiler önünde sevgiyle eğilecekler. Sana dağlardan, ovalardan hediyeler yağacak. Ayrıca ülkemize de bolluk gelecek. Keçiler üçüz, koyunlar ikiz doğuracaklar. Yük taşıyan eşekler öyle güçlenecekler ki, sırtlarındaki ağırlıkla koşarken bile katırları geçecekler. Boyunduruk vurulan öküzlerin bir eşi olmayacak. Arabana koştuğun atlarının ünü her tarafa dağılacak.

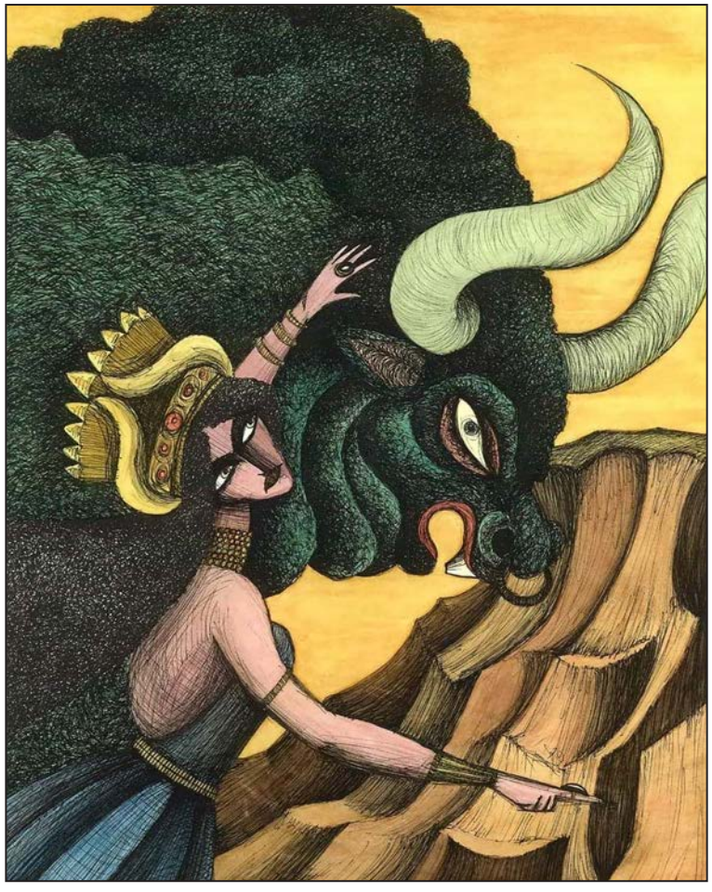

Inanna ve Gök Boğası. Marco Lorenzetti

Tanrıça konuşurken Gilgamesh'ın aklından neler neler geçiyordu! "Sen soğukta ısıtmayan bir örtüsün! Sen fırtınaya engel olmayan bir kapı, üstüne örtüneni ezen bir fil derisi, içindeki kahramanların üstüne çöken bir saraysın!" diyordu içinden. Bunları neredeyse sesli söyleyecekti. Bir taraftan korkuyordu, ya Tanrıça aklından geçenleri okursa diye. Ama kendisine kabul edemeyeceği böyle bir evlenme teklifi yaptığı için ona kızıyor, kızgınlığını içine attığı onu küçülten sözlerle yenmeye çalışıyordu. Ona "Sen taşıyanın sırtında eriyen bir ziftsin! Taş duvarı çatlatan kireç, düşmanı çeken yeşim taşı, ayağı sıkan bir ayakkabısın!" demek istiyordu, fakat böyle kötü sözler söylenir miydi bu güzel Tanrıça'ya! O güzelliği kadar acımasız da olabiliyordu. Evlenmeyi reddedince kim bilir ondan nasıl intikam alacaktı! Gilgamesh, bunları düşünürken, bir taraftan da Tanrıça'ya vereceği cevabı hazırlamaya çalışıyordu. Tanrıça Inanna sözünü bitirince "Tanrıçam, vereceklerin son derece değerli benim için; fakat bunlara karşı ben sana ne verebilirim ki? Sana uygun olanları benim verebilmem imkansız!" dedi. Tanrıça Inanna "Gilgamesh, ben senden yalnız benimle evlenmeni istiyorum, verdiklerimin karşılığını asla! Görüyorsun ya, benimle evlenmen hem kendin hem de ülkemiz için çok iyi olacak!" diye cevap verdi ona.

Cennet'in Boğası. Jack Farrell

Gilgamesh, Tanrıça'yı kırmamak ve kızdırmamak için ne söyleyeceğini kestiremiyordu. Tanrıça ile evlenirse, bir süre sonra kendisini de diğer sevgilileri gibi başından atacağını çok iyi biliyordu. Yalnız başından atsa iyi! Ona başka kötülükler de yapabilirdi. Bunu yüzüne vursa çok kızacaktı Tanrıça. O ne söyleyeceğini düşünürken, Tanrıça ona vereceklerini tekrar tekrar sayıp döküyor "Seninle evlenirim." demesini sağlamak için onu öyle sıkıştırıyordu ki! Sonunda "Sevgili Tanrıçam, biliyorsun, sen sevgililerinden bir süre sonra bıkıyorsun. Onlardan kimini hayvana dönüştürdün, kimime ağır işler yükledin, zavallı kocan genç Dumuzi'yi de yer altında inlettin. Ben bunlardan hiçbirisi gibi olmak istemiyorum ve seninle arkadaş olarak kalmak istiyorum!" demekten kendini alamadı. Gilgamesh bunları söylerken Tanrıça'nın yüzü şekilden şekle giriyor, gittikçe daha çok kızdığı anlaşılıyordu. Gilgamesh sözünü bitirince, Tanrıça büyük bir hışımla yerinden

fırladı ve "Benim gibi bir Tanrıçanın evlenme teklifini kabul etmemek ha! Olacak şey değil! Sen kim oluyorsun da beni geri çevirebiliyorsun! Bunu senin yanına bırakmayacağım! Bu yapığını en ağır şekilde ödeteceğim sana!" diyerek ayrıldı oradan. Gilgamesh onun kızacağını tahmin ediyordu, ama bu derece olacağını hiç düşünmemişti. Olmuştu olan. Sonunu beklemekten başka seçenek yoktu.

Gilgamesh ve Enkidu. Marco Lorenzetti

Kızgın Tanrıça onun yanından çıktı ve doğruca Gök Tanrısı Anu'ya gitti. "Göklerin beyi sevgili babam, bir bilsen başıma gelenleri, kahraman Gilgamesh benim evlenme teklifimi kabul etmedi. Bu olacak şey mi? Göklerin, yerlerin kraliçesi olan bana bir ölümlü nasıl hayır diyebilir? Onu mutlaka cezalandırmalıyım! Gilgamesh'ı ve Uruk sehrini yok edeceğim. Onun için lütfen bana Gök Boğası'nı gönder!" dedi. Gök Tanrısı bu olanaksız isteğe çok şaşırdı ve "Kızım, sana Gök Boğası'nı sana verirsem ülkede yedi yıl kıtlık olur. Insanlarımız kıtlık yüzünden ölür." cevabını verdi. Inanna "Söz veriyorum, yedi yıl insanlarımıza bolluk getireceğim. Ben Bereket Tanrıçası değil miyim?" diye ısrar etti. Gök Tanrısı yine vermek istemedi Boğa'yı. Tanrıça "Gök Boğası'nı vermezsen bütün ölüleri yeraltından çıkarıp, yaşayanlarin başına dert edeceğim" diye tehdit etti. Bunun üzerine Gök Tanrısı Anu daha fazla dayanamadı ve Gök Boğası'nı yere indirip salıverdi. Boğa bir taraftan insanları öldürmeye, diğer taraftan ortalığı kırıp dökmeye başladı. Gök Boğası böyle başıboş dolaşırsa Uruk'ta her sey yok olacaktı. Bunu gören Gilgamesh, Enkidu'ya, "Haydi arkadaşım, bu azgın Boğa'ya gücümüzü gösterelim. Ona bizden başka karşı çıkacak kimse yok." dedi. Enkidu da "O halde hücum!" diye karşılık verdi ve ikisi birden Boğan'nın üzerine atıldılar. Neye uğradığını şaşıran Boğa'yı kıskıvrak yakaladılar ve kılıçlarını sapladılar. Boğa cansız düştü yere. Bunu gören Tanrıça, Uruk duvarına çıkarak "Gök Boğası'nı öldürmeye cesaret eden Gilgamesh'ın vay haline! Ona çok ağır bir ceza verecegim!" diye bağırmaya başladı. Tanrıça'ya çok kızan Enkidu, Boğan'nın sağ kalçasını kesip ona fırlattı. Üstelik "İmkanım olsa, seni de böyle yapardım!" diye bağırdı. Söylenir miydi bir Tanrıçaya bunlar! Inanna, ona

adanmış kızları ve tapınağındaki kadınları etrafına topladı, sonra hep birden "Alacağın olsun Gilgamesh, alacağın olsun Enkidu. Bu yaptığınızı burnunuzdan fitil fitil çıkaracağız; kaybınız çok büyük olacak!" diye bağırmaya başladılar.

Tanrıça'nın savaş çığlıklarını dikkate almayan Gilgamesh, silah ustalarını çağırttı ve Boğa'nın boynuzlarını ölçtürdü. Her biri 15 kilo geliyordu, kalınlığı 50 cm. idi ve içine 6 gür (720 litre) yağ alıyordu. Mavi taştan yapılmış boynuzları atası Lugalbanda'ya sunmak üzere sarayın duvarına astıran Gilgamesh, Enkidu ile birlikte Fırak nehrine gidip temizlendi. El ele verip Uruk'un meydanına geldiklerinde, halk büyük bir sevinç içinde etraflarına toplandı. İki kahraman ünlerine ün katmıştı. Artik onları öven şiirler yazılıyor, şarkılar söyleniyordu. Şehir sevinçten coşmuştu. Sarayda da büyük törenler yapıldı. Gilgames ve Enkidu yatak odalarına kendilerini attıklarında, yorgunluktan bitkindiler. Diğer taraftan yine çok büyük bir iş başardıkları için son derece sevinçliydiler ve yataklarında uyuyakaldılar.

Gilgamesh ve Enkidu, Gök Boğası'nı öldürüyorlar

6
Enkidu'nun Ölümü

Ertesi sabah uyandıklarında Enkidu Gilgamesh'a gece gördüğü rüyayı anlattı: "Sevgili arkadaşım bu gece tuhaf bir rüya gördüm. Rüyamda Gök Tanrısı Anu, Bilgelik Tanrısı Ea, Hava Tanrısı Enlil ve göğün parlak ışığı Güneş Tanrısı Samas toplanmışlardı. Tanrı Anu, Enlil'e, 'Bunlar Gök Boğası'nı ve Huvava'yı öldürdüler. Bu yüzden ikisinden biri ölmeli, Gilgamesh ölmeli!' dedi. Ona karşı Tanrı Enlil, 'Hayır, Enkidu ölecek!' diye karşılık verdi. Onun üzerine Güneş Tanrısı Samas ortaya atılarak, 'Sedir ormanlarının canavarını, Gök Boğası'nı benim emrimle öldürmediler mi, neden suçsuz Enkidu ölecek?" dedi. Bunun üzerine Enlil Samas'a, 'Sen her gün aşağı inip onlardan biri gibi oluyorsun, o yüzden onları koruyorsun. Evet Enkidu ölecek!' dedi". Bunları anlatırken, Enkidu'nun gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Gilgamesh da onunla ağlıyor, bir taraftan da "Sevgili kardeşim, ben sensiz olabilir miyim? Hayır, böyle bir şey olmayacak, sen ölmeyeceksin. Sen ölürsen, ben ne yaparım? Rüyalarda görülen her şey çıkmaz, merak etme" diyor, fakat için için "ya ölürse!?" diye üzülüyordu. Tanrıça Isthar, Gilgamesh'ın kendisiyle evlenmek istememesine ve arkadaşıyla Boğa'yı öldürmelerine o kadar kızmıştı ki, onun intikamını en kısa zamanda almalı ve Gilgamesh'ı can evinden vurmalıydı. Onun Enkidu'ya ne kadar bağlı olduğunu biliyordu. Enkidu'yu ondan ayırmak büyük bir ceza olurdu Gilgamesh'a. Hemen karar verdi. Enkidu ölecekti, kendisi gibi bir Tanrıça'nın Boğası'nı öldürmeye, hele kalçasını da suratına atmaya cesaret eden cezasız kalamazdı. Gilgamesh, sevgili arkadaşından ayrılarak, Enkidu ise ölerek cezalarını bulmalıydı. Enkidu'yu birden öldürmek yerine, yavaş yavaş, acı çekerek ölmesini istiyordu.

Gilgamesh ve Enkidu. Ludmila Zeman

Ve Enkidu hastalandı. Acılar içinde kıvranıyordu. Gilgamesh, onun başından ayrılmıyor, onun acılarını nasıl yok edeceğini bilemiyordu. Hekimler getirtti. İlaçlar yaptırttı. Büyücülere başvurdu, ama hiçbirinin etkisi görülmüyor, gün geçtikçe ağırlaşıyordu. Bir sabah Enkidu Gilgamesh'a, "Sevgili kardeşim, ben bu gece

yine bir rüya gördüm. Sen boş yere beni yaşatmak için uğraşıyorsun. Ben öleceğimi rüyada gördüm." dedi ve rüyasını anlatmaya başladı: "Gök gürlüyor, yer inliyordu. Ben yapayalnızdım. Yüzü su kuşuna, ayakları kartala benzeyen bir hayvan üzerime atıldı. Kollarım kuş kanatları gibi tüylenmişti. O yüzüme baktı ve beni Yeraltı Tanrıçası Irkalla'nın karanlık evine götürdü. Oraya giden yoldan asla geri dönülmüyordu. O evde olanlar toz ve çamur yiyorlar, karanlıkta oturuyorlardı. Onların kuşlar gibi kanattan giysileri vardı. Orada eski krallar, yüksek rahipler, rahip yardımcıları, sihir ve büyü yapan rahipler ve göğe çıkan rahipler bulunuyordu. Dizleri dibindeki katibesi Belit-Seri, Yeraltı Tanrıçası Ereshkigal'e elindeki bir tableti okuyordu. Bana göre hiç de iç açıcı bir rüya değil. Ben herhalde dönülmeyen o yere gideceğim." dedi. Gilgamesh, onu teselli etmeye çalıştı, fakat söylediklerine kendi de inanmıyordu. Arkadaşı onu yalnız bırakacaktı. Gün geçtikçe Enkidu'nun hastalığı ağırlaşıyordu. Bir gün Enkidu "Sevgili arkadaşım, biliyorum ben öleceğim. Yatakta ölmek duygusu çok korkunç! Savaşta ölmeyi daha çok isterdim. Savaşta ölenler, kutsal ve kahraman sayılır. Tanrıça beni çok fena cezalandırıyor." dedi.

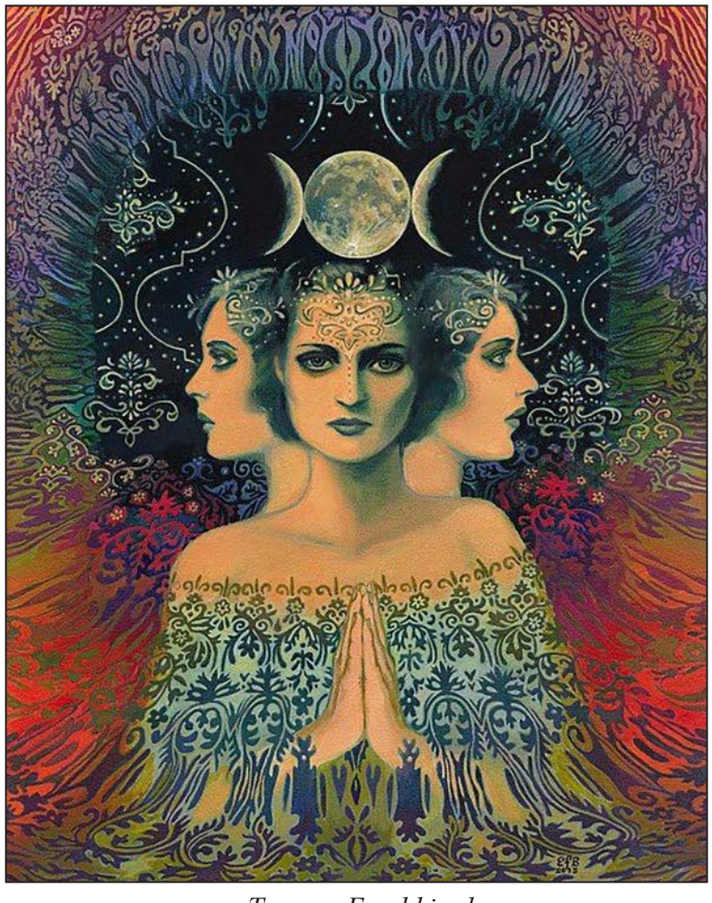

Tanrıça Ereshkigal

Enkidu hastalığı sırasında zaman zaman kendisini yabanlıktan kurtarıp şehirli yapan avcıya, Shamhat'a kızıyor, hayvanlar ile beraber başıboş, üzüntüsüz ve mutluyken kendisini Uruk'a getirdikleri için onlara lanet okuyordu. En ilginç olanı da, Sedir ormanlarından kesip getirdiği ağaçtan Nippur'daki Tanrı Enlil'in tapınağına yaptırdığı kapıya, sanki karşısında ve canlıymış gibi söyledikleriydi. "Seni aptal, anlayışsız kapı! Tahtanı en iyi ağaçtan kesip ta Sedir ormanından getirdim. En iyi marangozlara yaptırdım seni! Sonra ta Nippur'a götürüp yerine taktırdım. Üzerinde döneceğin söve taşlarına diyecek yoktu. Onları benim yaptığımı

bildirmek için adımı üzerine kazdırdım. Bunları yaparken senin Tanrı Enlil yanında bana yardım edeceğini, beni savunacağını sanmıştım. Ama ne gezer! Bak yüce Tanrımız Enlil beni ne hale soktu. Ölümümü bekler oldum. Bunun için şimdi imkanım olsa elime bir balta alıp seni paramparça etmek istiyorum. Dilerim benden sonra gelen krallar sana hiç değer vermesin! Hatta benim adım bile silinsin senden!" diyordu ve bir taraftan da ağlıyordu. Gözyaşları içinde ellerini Güneş Tanrısı Samas'a doğru kaldırarak "Ey yüce Tanrım, sana sevgim ve saygım sonsuzdur. Sıkıntılı günlerimizde imdadımıza yetiştin. Gönderdiğin fırtınalar, Humbaba'yı yakalamamıza yardımcı oldu. Şimdi senden başka bir yardım rica ediyorum. Beni kırlardan, hayvanlarımdan ayıran avcı, artık hayvanları avlayamasın, kollarında güç kalmasın, yiyecek bulamasın! Rahibe Shamhat'ın da kendine özgü bir evi, seveceği bir çocuğu olmasın. Yattığı yer sokak, içtiği pis su olsun. İnsanlar onu asağı görsün, sarhoşlar onu hırpalasın!"diye beddua ediyordu. Bunları duyan Güneş Tanrısı Samas, Enkidu'ya "Niçin onlara kızıyor, onlar için fena şeyler istiyorsun benden. Avcı seni Shamhat ile tanıştırdı. Rahibe Shamhat sana krallığa yakışır şekilde yemeyi, gönüllere neşe veren şarap ve birayı içmeyi öğretti. Sana şahane giysiler giydirdi. En önemlisi seni Gilgamesh gibi birine arkadaş yaptı. O şimdi seni krallık yatağında yatırıyor. Seni onurlu olarak rahatlatmaya çalışıyor. Kendisi de yanından ayrılmıyor. Senin arkandan bütün Uruk halkı ağlayacak ve yas tutacak. Gilgamesh'ın de seni gönderdikten sonra vücudunu kıllar saracak ve aslan postuna bürünerek çöllerde dolaşacak!" dedi. Bunları duyan Enkidu sakinleşti ve düşünmeye başladı. Güneş Tanrısı'nın dediği doğruydu. Kırlarda hayvanlarla yaşamaya devam etseydi, bunların hiçbiri olmayacak, bir hayvan gibi ölecek ve cesedini hayvanlar parçalayacaktı. Bunları düşününce yaptığı kötü dileklerden utandı, pişman oldu. Bu kez yine Samas'a "Ne olur ulu Tanrım! Beni affet, bunları istemekle büyük bir hata yaptığımı anladım. İstediklerimi hiç duymamış ol. Ayrıca Shamhat için iyi dualar etmek istiyorum. Onu çok sevmiştim. Bana tam bir öğretmenlik yapmıştı. Aslında onun hakkını ödeyemem. Ne olur! Onu krallar sevsin! Delikanlılar onun sevdasına tutulsunlar. Başına lavicert taşından taçlar konsun, hazinelerin kapıları açılsın ona. Uğruna yedi çocuklu kadın bile feda edilsin!" dedi. Hastalığı gün geçtikçe artan Enkidu bir gün gözlerini bir daha açmamak üzere kapayıverdi. Gilgamesh, onu uyandırmak için her şeyi yaptı fakat o uyanmadı. Gilgamesh büyük bir acıyla arkadaşının üstüne kapandı. Yedi gün yedi gece kimse onu kaldıramadı. Artık Enkidu'nun vücudu çürümeye, burnundan kurtlar çıkmaya başlamıştı ki, ne yapıp edip Gilgamesh'ı kaldırdılar üstünden.

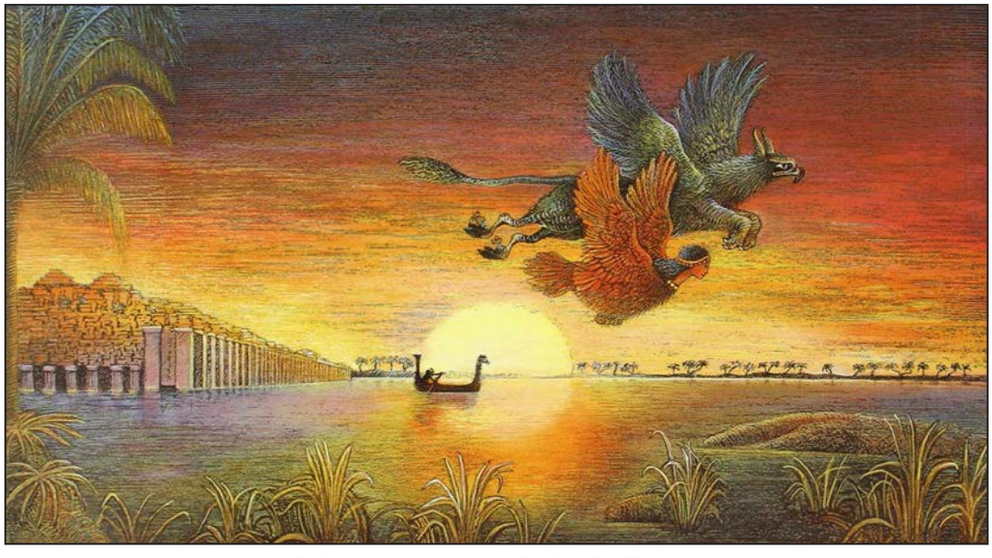

Isthar'ın intikamı. Ludmila Zeman

Enkidu'nun ölümü Tanrıça'nın istediği gibi Gilgamesh'ı can evinden vurmuştu. O kadar sevdiği, her anını birlikte geçirdiği biricik kardeşi, arkadaşı ölmüştü. Ne yapacaktı şimdi? Gözü bir şey görmüyor, gece gündüz ağlıyordu. Acısından güzel giysilerini yırttı, saçlarını yoldu. Bağırdı, çağırdı, hiçbiri onu geri getiremedi, getiremeyecekti de! Onu teselli etmeye gelen halka ve yaşlılara "Sevgili halkım, dostlarım hepinizi seviyorum, biliyorsunuz Enkidu benim candan arkadaşımdı. Bundan dolayı bir kadın gibi ağladığım için ayıplamayın beni. Kadın erkek herkesin acı karşısında ağlamaya, sevinmeye ve zamanında gülmeye hakkı var. Mademki Tanrılarımız o hissi bize vermiş, niçin onu kullanmayalım! Enkidu'ya o kadar alışmıştım ki, o benim için elimde ok, yay, hançer, önümde kalkan, bayramların giysisi, bitmez tükenmez bir neşe kaynağıydı. O benden çalındı. Benim sevgili arkadaşım kırlarda yaban eşekleri, panterler, aslanlarla dolaşıyordu. Onunla en zor işleri yaptık. Onunla Gök Boğası'nı, Sedir ormanlarının canavarı Huvava'yı öldürdük. O şimdi öyle bir uykuya daldı kı, beni duymuyor. Gözlerini açmıyor. Kalbine bakıyorum, çarpmıyor!" dedi. Kendini tutamıyor, söylenip duruyordu. "Sevgili arkadaşım Enkidu için benim gibi herkes, her varlık yas tutsun! Birlikte gittiğimiz yollar, aştığımız dağlar, geniş kırlar, annesi gibi olan panterler, aslanlar, çakallar, bütün yaban hayvanları, kenarında dolaştığımız kutsal Ulaya Nehri, suyunu tulumlarımızla Tanrılara sunduğumuz saf Fırat Nehri, Huvava'dan kurtardığımız Uruk halkı, bira yapanlar, yiyecek hazırlayanlar hepsi ağlasın, yas tutsun! Ağıt yapan rahipler senin için saçlarını yolsun! Duyun ey Uruk halkı! Sevgili arkadaşım Enkidu için yaptığım ağıdı! İçim yanıyor, ne zormuş arkadaş dost acısı çekmek! Onun acısını unutmak için saçlarımı uzatarak, bir aslan postu giyip kırlara kendimi atmaktan başka çare göremiyorum." diyordu.

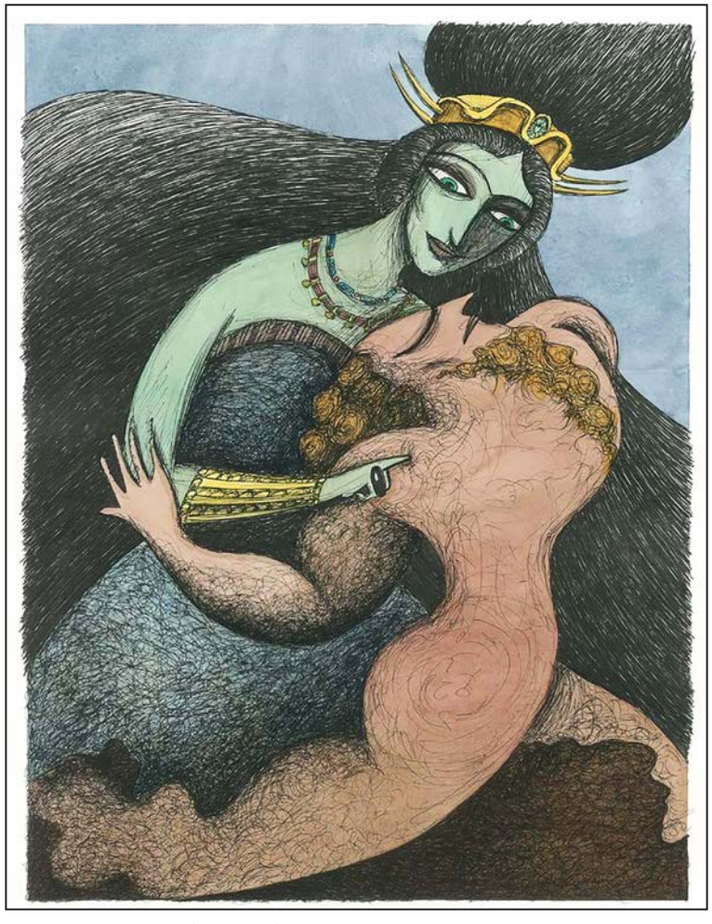

Isthar'ın laneti. Marco Lorenzetti

Bu ağıtlar, söylenmeler arasında Gilgamesh'ın aklına kendisini biraz olsun sakinleştirecek bir fikir geliverdi. Evet, bunu daha önce neden düşünememişti! Hemen yontucuları, heykel yapanları, bakırcıları, kuyumcuları çağırdı. Onlara "Sevgili arkadaşım, kardeşim Enkidu'yu daha sonraki kuşaklarımıza da tanıtmak istiyorum. Onun için sizden ricam, onun bir heykelini, yontusunu yapmanız. Ama öyle bir heykel ki, derisi tüm altından, göğüs kısmı lacivert taşından olacak. Onu herkesin görebileceği bir yere dikmelisiniz. Uruk'a gelenler önce onu görmeli, ayaklarını öpmeli! Haydi vakit geçirmeden hemen işe başlayın!" diye emir verdi.

Gilgamesh ne yaparsa yapsın yine de Enkidu'nun acısından bir türlü kurtulamıyordu. Ne olurdu onu bir daha görebilsem, diyordu. Sanki bir daha görse bütün acılarını unutacakmış gibi geliyordu ona. Birden aklına, gidip Tanrılarımıza yakarayım, belki onu bir daha görmeme yardım ederler, diye bir fikir geldi. Önce Tanrıların babası Enlil'e başvurdu, o aldırış etmedi. Ay Tanrısı Nannar'a anlattı derdini, o da kulak asmadı. En sonra "Bunun çaresini ancak Bilgelik Tanrısı Enki bulur. O insanlara yardım etmeyi bilir ve sever. Bana da sevgili arkadaşımı bir kerecik olsun tekrar gösterebilir!" diye düşündü ve hemen onun Eridu'daki su altı sarayına gitti ve ona yana yakıla derdini anlattı. Bilgelik Tanrısı Enki "Benden öyle bir istekte bulunuyorsun ki, benim yapmama olanak yok. Ölen birini ben nasıl canlandırabilirim? Yeraltından çıkma izni yalnız Çoban Tanrımız Dumuzi'ye verildi; fakat o bir Tanrı. Öyle olduğu halde ancak altı ay yeryüzünde kalabiliyor." dedi.

Enkidu'nun ölümü. Marco Lorenzetti

Gilgamesh bunları duydugu halde, yine Tanrı'nın yakasını bırakmıyor, durmadan yakarıyor "Onu ne olur bir kez daha görebilsem!" diyordu. Tanrı Enki uzun uzun düşündükten sonra "Güneş Tanrısı Samas yeraltına bir delik açarsa oradan Enkidu'nun gölgesi çıkabilir, ama yalnız kısa bir süre için!" dedi.

Enkidu'nun ölümü. Ludmila Zeman

Gilgamesh bunu duyunca çok heyecanlandı ve gözlerinden yaşlar akarak "Gölgesi de olsa razıyım, yeter ki onu bir daha göreyim." diye boynunu bükerek yalvardı. O kadar içten söylüyordu ki bunları, Tanrı Enki dayanamadı ve istediğini yapmaya çalışacağına söz verdi ve sözünde durarak Güneş Tanrısı Samas'ın yeraltı dünyasının Gansir kapısını açmasını ve Enkidu'nun gölgesinin yer altından çıkmasını sağladı. İki arkadaşın büyük bir sevgi ve hasretle birbirlerini kucaklamaları görülecek gibiydi. İkisi de göz yaşlarıyla birbirlerini durmadan öpüyorlardı. Bu buluşma ne yazık ki çok uzun sürmeyecekti. Gilgamesh bu arada yeraltında neler olduğunu öğrenmek istiyordu. Onun için "Sevgili arkadaşım ne olur bana yeraltı dünyasından söz et! Neler var orada? Nasıl bir yaşam sürüyorsun orada?" diye sordu. Enkidu'nun neşe dolu yüzü soldu ve gözlerinden yaşlar yeniden boşandı. Onları silmeye çalışırken "Sevgili kardeşim, hatırlatma bana onları, söyletme beni! Gördüklerimi anlatırsam dayanamaz ağlarsın, şu kısacık buluşmamızda seni onlarla üzmek istemiyorum." dedi. Bu sözler Gilgamesh'ı daha çok meraklandırmıştı. Ne olursa olsun dinlemek, onunla her üzüntüyü paylaşmak istiyordu. Bu nedenle Enkidu'yu anlatması için yeniden sıkıştırmaya başladı. Daha fazla susamayacağını anlayan Enkidu "Sevgili kardeşim, elimi sürmeye kıyamadığım o güzel vücudumu şimdi yeraltındaki böcekler, kurtlar eski bir giysi gibi kemirip yiyorlar. Beğendiğin, sevgi ile okşadığın başım bir çamur teknesine döndü. Oradakilerin gıdası toz, toprak." sözleriyle anlattı öldükten sorna başına gelenleri. Gilgamesh bunları dinlerken büyük bir ürperti geçirdi. Arkadaşı için üzülürken birden kendi ölümü geldi aklına ve hemen "Ben de mi öyle olacağim ölünce, hayır ben ölmemeliyim, ne yapıp yapıp ölümsüzlüğü bulmalıyım." diye geçirdi içinden. Enkidu onun düştüğü dalgınlığın kendisi için olan üzüntüsünden olduğunu düşünerek konuyu değiştirdi. "Biliyor musun Gilgamesh, orada ilk gördüğüm, Bitkiler Tanrıçası Ninazu idi. O, yerde çırılçıplak yatıyordu. O kadar güzeldi ki, göğüsleri mermerden yapılmış birer vazo gibi hiç kırışıksız

görünüyordu. Ona dokunmak istedim, ama korktum. Başka birisi çiviye asılmış duruyordu. Şayet yaptığı günahlardan pişmanlık duyarsa, çividen kopup düşecekmiş, ama inadından aldırmıyormuş. Eceliyle ölenler yataklarında soğuk su içiyorlardı. Savaşta ölenlerin de anası, babası ve karısı onun için çalışıyordu." Gilgamesh "Desene orada da bir başka türlü yaşam var!" dedi. Enkidu "Öyle sevgili arkadaşım. Çok oğlu olup da ölenlerin işleri iş. Beş oğlu olan iyi bir katip gibi kolları açık saraya adalet götürüyor; altı oğlu olan saban süren biri gibi neşeli, yedi oğlu olan ise Tanrı'ya yakın biri gibi duruyor. En zavallılar kırda ölüp de gömülmemiş olanlar. Onların gölgeleri hiç rahat edemiyor." diye anlatmaya devam etti. Sonra sürelerinin tamamlandığı bildirildi. Yeniden kucaklaştılar ve gözyaşları içinde birbirlerinden bir daha buluşamamak üzere ayrıldılar. Gilgamesh'ın derdi yeniden tazelenmiş, üstüne bir de ölüm korkusu gelmişti. "Ben de ölmemeliyim, ne yapıp yapıp ölümsüzlüğü bulmalıyım." diyordu.

Kral Gilgamesh

Gilgamesh ve Enkidu

7
Ölümsüzlüğün Peşinde

Gilgamesh, kendisini kırlara attı. Artık ağladığını kimse görmeyecek, yüreğinin acısıyla attığı çığlıkları kimse duymayacaktı. Bir taraftan da "Ben de Enkidu gibi ölecek miyim? Ölümden korkuyorum. Evet, korkuyorum. Bir zamanlar ölümü istemeyerek özgürlüklerini feda etmeye kalkan yaşlılara ne kadar şaşırmış ve ayıplamıştım. Şimdi ben de onlara benzedim" diye düşünüyor, kırlarda başıboş dolaşıyordu. Artık arkadaşının ölümünü bir yana bırakmış, kendi ölümünü düşünür olmuştu. Ölümsüzlüğün bir çaresi olmalıydı.

Çok çok eski çağlarda, Tanrıların insanları yok etmek için yaptıkları Tufan'dan sonra Utnapishtim (Ziusudra/Noah) adlı birinin ölümsüzlüğü elde ettiğini duymuştu. Gidip onu bulmalı, nasıl ölümsüz olduğunu öğrenmeliydi. Söylendiğine göre o çok uzaklarda, gidilmesi olanaksız olan Tanrılar bahçesinde yaşıyordu. Aklı fikri ona nasıl ulaşacağındaydı. Bir gün karar verdi. Ne olursa olsun, onu gidip bulacaktı. Olmayacakları başarmıştı; bunu da başaracaktı. Çünkü, başarmayı istiyordu.

Kral Gilgamesh. Ludmila Zeman

Üzerine aslan postunu, ayaklarına sandaletlerini giydi; eline bir dernek, beline bir hançer aldı. Bira tulumunu yüklendi ve kimseye görünmeden gizlice yola çıktı. Yola çıkmadan önce o değerli kaplar içinde Güneş Tanrı Samas'a bal ve tereyağı sundu. Ona, kendisine yardım etmesi için dualar etti. Artık ne krallık, ne saray, ne güzelim Uruk şehri, ne de onu şiirleriyle, şarkılarıyla göklere çıkaran halkı gözüne görünüyordu. İnsanlar da Tanrılar gibi ölümsüz olmalı, sevdiklerinden ayrılmamalıydı. Bunun için Utnapishtim'e ulaşması gerekiyordu Gilgamesh'ın. "Ona ulaşır, ölümsüzlüğün gizemini öğrenirsem, hem insanlarımı ölümsüzlüğe kavuştururum hem de kahramanlığım üstüne kahramanlık katar, Tanrılar gibi sonsuza dek yaşarım." diye

düşünüyordu. Uruk kapısından çıkarken, bekçilerin kendisini tanımamaları ve görmemeleri için büyük gayret gösterdi. Sümer ülkesinin yolları dümdüz ve yapılıydı. Önündeki ova yeşillikler, bahçeler ve tarlalar ile kaplıydı. Bu yeşillikler arasında yürümek, ona büyük zevk veriyordu. Ne güzeldi onun ülkesi!

Zaman geçtikçe yol-iz bulunmayan tepelere tırmanmaya başladı. Gündüzleri alabildiğine sıcak, geceleri de soğuktu. O, gece gündüz, soğuk sıcak demeden yürümek istiyordu; fakat bazen gücünün sonu geliyordu. O zaman bir ağaç kovuğuna, bir kaya dibine veya bulduğu bir mağaraya girip uyuyup dinleniyor, kendine gelir gelmez yine yürümeye başlıyordu. Yanındaki yiyecekler içecekler bitmişti. Bazen yaban ağaçlarından kopardığı meyveleri, bazen avladığı hayvanları yiyordu. Hedefine bir an önce varmak için yiyeceklerle vakit geçirmek istemiyor, genellikle aç geziyordu. Hayvanları da avlamak istemiyordu. "Kendim ölmek istemezken, neden bunları öldürüyorum?" diye kızıyordu kendine. Bir taraftan Tanrı ve Tanrıçalara çatıyordu. "Mademki, onlar bizi yarattılar, neden öldürüyorlar? Neden insanlara acı çektiriyorlar? Bir insanı öldüren kişiyi cezalandırıyorlar; Tanrılar ise istediklerini öldürüyor, istedikleri zaman şehirleri yakıp yıkıyorlar. Rüzgarlar, fırtınalar, yağmurlar ve taşkınlıklar veriyor, Tufan ile yarattıklarını yok ediyorlar. Bu yaptıklarından dolayı onları cezalandıran da yok!" diye düşünüyordu. O kadar çaresizdi ki, kimi suçlayacağını, kime çatacağını bilmiyordu. Dağlara tırmanırken, kayalarda elleri yaralanıyor, bu arada onları tedavi etmeye çalışıyordu. Dağlardan aşağı derin vadilere inmek de çok zordu. Her an ayağı kayıp yuvarlanabilirdi. Üstü başı perisan bir haldeydi. Saçı sakalına karışmaya başlamıştı. Yolda rastladığı hayvanlar bile ondan korkarak kaçıyordu.

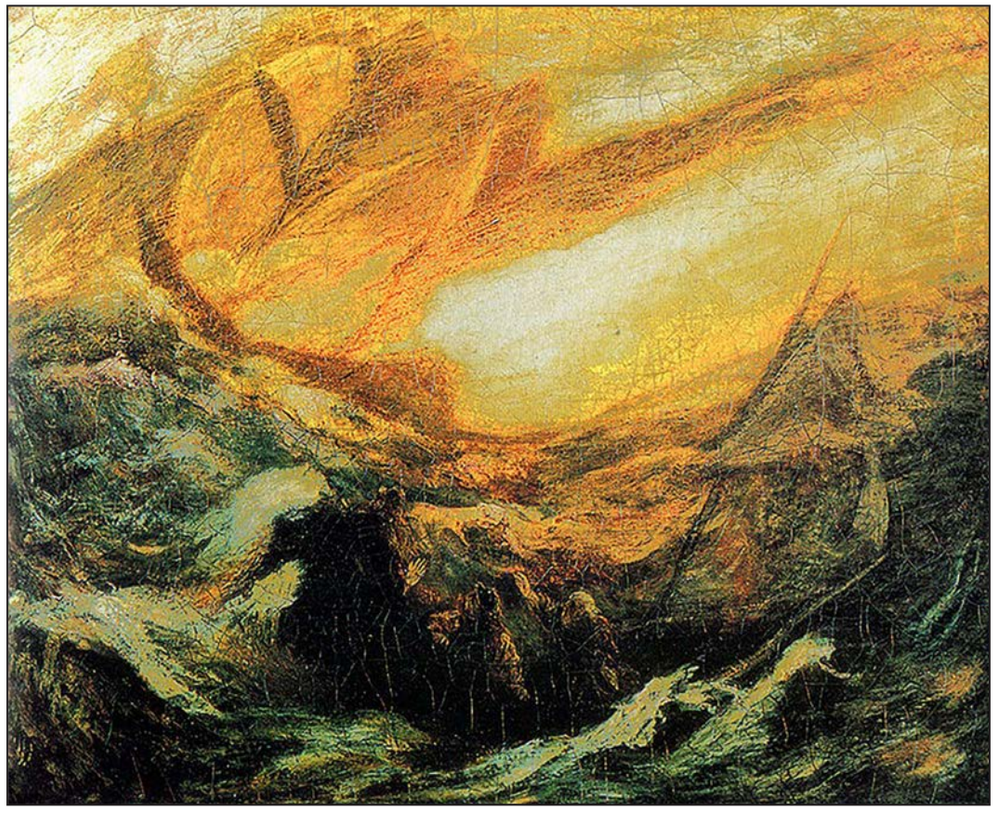

Bir gün Güneş'in zor girdiği bir ormana daldı. Ağaçlar o kadar sıktı ki, yol açarak güçlükle yürüyordu. Birden karşısına koca yelesiyle bir aslan çıkmaz mı? İşte bunu hiç düşünmemişti. Bir an ne yapacağını bilemeden olduğu yerde kaldı. Aslan üzerine atılacak mıydı veya diğer hayvanlar gibi ondan kaçacak ya da

aldırış etmeden yoluna devam edecek miydi? karar veremedi. "Enkidu olsaydı, belki de ona arkadaşlık ederdi?" diye düşündü. Aslan da bir an durup Gilgamesh'a baktı ve birden saldırdı ona. Gilgamesh aslanın duruşundan bir saldırıya hazırlandığını anlamış, kendisini toplayıp karşılık vermek üzere hazırlanmıştı. Canavarı öldüren o güçlü yumruğunu alnına vurunca saldıran aslan sarsıldı ve yere düştü. Gilgamesh onun bu durumundan yararlanarak ikinci, üçüncü yumruklarını indirdi ve aslan güçsüz olarak yere yığılıp kendinden geçti. Gilgamesh, kalkamayacak hale gelen aslanı öldürmeye kıyamadı ve yoluna devam etti.

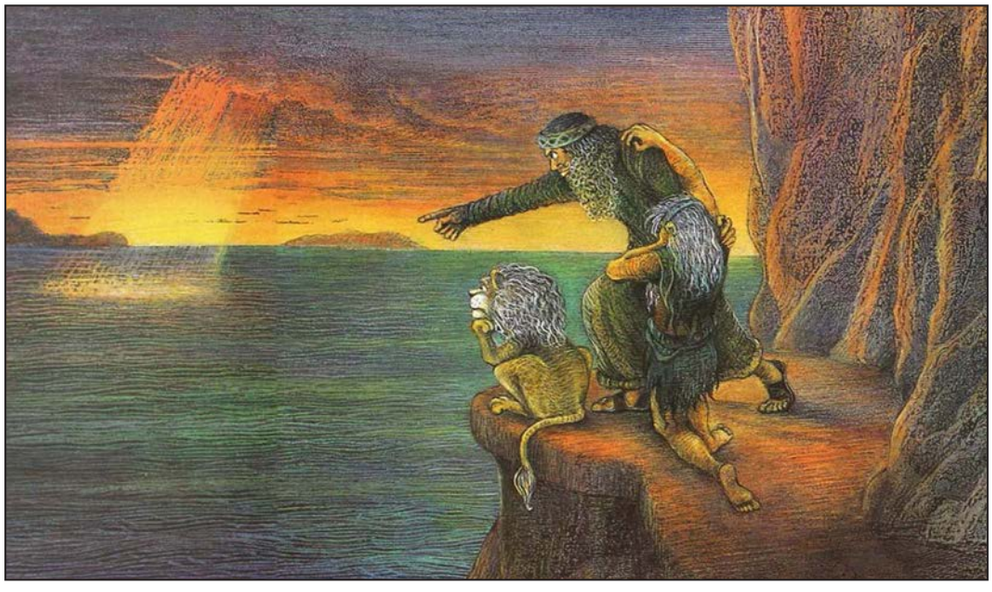

Gilgamesh ve aslan. Ludmila Zeman

Bir gün bir de baktı ki sipsivri iki dağ var karşısında. Birbirlerine çok benziyorlardı ve bu yüzden onlara ikiz dağ anlamına Masu adını vermişlerdi. Gilgamesh, durduğu yerden dağları incelemeye başladı. "Bu dağların tepesine kadar çıkmak zorunda mıyım; yoksa daha aşağılarda geçit yolları bulabilir miyim?" diye düşünüyordu. Sonra yavaş yavaş tırmanmaya başladı. Aşağısı o kadar derin görünüyordu ki! Bir hayli yol alıp, yukarıya çıktığı zaman karşısına büyük bir kapı çıktı. Kapının önünde akrebe benzeyen, başları göğe uzanmış, ayakları yerin dibine batmış gibi görünen iki adam duruyordu. Onlar, doğuşundan batışına kadar Güneş'i izliyorlardı.

Gilgamesh onları görünce birden ne yapacağını şaşırdı. Çok korkmuştu ve olduğu yerde çakılmış gibi kaldı. Bir tarafa kımıldayamıyordu. Bir ara kendini topladı ve onların önünde saygıyla eğildi. O sırada akrep adam karısına "Hanım, bak bize biri geldi. Onun vücudunda Tanrı eti var." diye seslendi ve karısı içeriden "Biliyorum, onun üçte ikisi Tanrı, üçte biri insandır." dedi. Bunu duyan Gilgamesh şaşırdı. Nasıl biliyorlardı bunları? O düşünürken, akrep adam "Tanrılardan olan sen! Niçin bu uzun yolculuğa çıktın! Niçin bu kadar büyük güçlüklere katlanarak buraya kadar geldin?" diye sordu. Gilgamesh "Tanrıların arasında yasayan Utnapishtim'i göreceğim ve ona ölümsüzlüğü nasıl bulacağımı soracağım." cevabını verdi. Akrep adam güldü ve "Şimdiye kadar onu kimse bulamadı. Oraya ulaşman imkansız. Oraya giderken ne Güneş'in doğduğunu ne de battığını görebilirsin. Her taraf kapkaranlıktır." dedi. Gilgamesh, büyük bir üzüntü ve acı içinde olmasına rağmen "Ne olursa olsun, oraya gitmek istiyorum. Lütfen bana kapıyı aç, geçeyim ve yoluma devam edeyim." dedi. Akrep adam "Gilgamesh sana Masu Dağı'nın kapısını açacağım ve bu dağı geçmene izin vereceğim." diyerek kapıyı açtı. Gilgamesh kapıdan geçince büyük bir tehlikeden kurtulmuş gibi ferahladı.

Akrep adamın söylediği gibi yol-iz olmayan bu yerde Güneş de görünmüyordu. Her taraf kapkaranlıktı. Ne önünü, ne de arkasını görebiliyordu. Yorulunca olduğu yerde kıvrılıp yatıyor, kalkıp yine yürüyordu. Ne gece olduğu, ne de gündüz olduğu belliydi. Geceler gündüzler birbirine karışmıştı. Nihayet bir gün uzaktan bir ışık göründü. Gilgamesh ışığı görünce öyle sevindi ki, bütün yorgunluğu gidiverdi. Tuhaf bir ışıktı. Ne olduğunu anlayamadı ve onu bir an önce görmek için adımlarını hızlandırdı. Işık pırıl pırıldı, yanıp sönüyordu adeta. Yanına yaklaşınca, şaşırıp kaldı. İnanılacak gibi değildi gördüğü. Sanki rengarenk değerli taşlardan oluşan bir bahçeydi karşışındaki. Taşlar, üzüm salkımları, meyveler asılmış gibiydi dallara. Onlardan gözlerini alamıyor, baktıkça büyük bir coşku doluyordu içine. Burası Güneş Tanrısı'nın bahçesiydi. Karşısında bir süre durduktan sonra "Haydi Gilgamesh, aydınlığa ulaştın, yoluna devam etmelisin." diyerek yürümeye başladı.

Nihayet deniz göründü. İşte bu onun için büyük bir sürprizdi. Gözlerine inanamadı. Denize doğru adımlarını yöneltti. Deniz kenarında küçük bir yapı vardı. Yanaştı ve yarı açık kapıyı iterek çekingen adımlarla içeriye girdi. Burası bir içki eviydi ve tezgahta bir kadın duruyordu. Siduri adındaki kadın Gilgamesh'i görünce korkudan taş kesildi. Çünkü, onun saçı sakalı birbirine karışmış, elbiseleri paramparça, yüzü gözü pislik içindeydi ve korku verici bir görünümü vardı. Saldırıya uğramaktan korkan kadın kapıya doğru yönelince, durumu kavrayan Gilgamesh "Niçin kaçmaya çalışıyorsun, kapıları kırıp çarpacağımı, seni öldüreceğimi mi düşünüyorsun yoksa?" sözleriyle onu uyardı ve "Ben Gilgamesh'ım. Sedir ormanlarının canavarını, Gök Boğası'nı öldüren; dağları aşan, ormanları geçen, aslanları dize getiren Gilgamesh! Duymadın mı adımı?" diye devam etti.

Akrep adamlar. Ludmila Zeman

Siduri, biraz sakinleşmiş olarak sordu *"Bütün bunları yapan biri olarak niçin yanakların göçmüş, yüzün asık, kalbin üzüntülüsün? Sanki uzun bir yolculuktan geliyormuş gibisin? Niçin böyle kir pas içinde, başıboş dolaşıyorsun?"*

Gilgamesh *"Benim en candan arkadaşım, küçük kardeşim, kırlarda yaban hayvanlarına dost olan, benimle Sedir ormanlarının ejderi Humbaba'yı öldüren ve benimle en zor serüvenlere atılan Enkidu'yu insanlığın kaderi elimden aldı. Yedi gün yedi gece onun üzerine kapandım. Burnundan kurtlar çıkmaya başlayınca*

beni üstünden zorla kaldırdılar. İşte o günden sonra ölümden korkmaya başladım. Kendimi kırlara attım. Günlerce haykırdım, ağladım, üzüldüm. O kadar sevdiğim bu küçük kardeşim şimdi toprak oldu. İşte bu yüzden kalbim üzüntülü, yüzüm asık. Uzun yollar aşıp geldiğim için üstüm başım perişan."

Siduri *"Kardeşinin ölümü seni çok üzmüş olmalı, fakat buralara kadar niçin, ne yapmak gayesiyle geldin?"*

Gilgamesh *"Ben de onun gibi ölmek istemiyorum. Ölümsüzlüğü bulmak üzere yola çıktım. Duyduğuma göre, ölümsüzlüğü kazanan Utnapishtim adlı biri varmış. Ondan ölümsüzlüğü nasıl elde ettiğini öğreneceğim."*

Siduri "*Ah Gilgamesh! Ele geçirmene imkan olmayan ölümsüzlüğü bulmak için bu kadar sıkıntıya girmek ha! Yazık olmuş sana! Tanrılar daha insanları yarattığı zaman ölümü de onlara vermiş. Yalnız insanlara mı? Her varlığın bir oluşumu bir de yok oluşu var. Sen bilgili bir adamsın, bunları bilmen gerek. Ey Gilgamesh! Bulamayacağın ölümsüzlüğü aramak için kaybettiğin zamana yazık olmuş. Sana verilen bu yaşamın tadını çıkarmaya bak! Gece gündüz keyiflen. Her gününü üzüntüyle değil, sevinçle geçirmeye çalış. Ye, iç, çal, söyle, dans et, yıkan, temizlen ve güzel giysiler giy. Küçüklerin ellerinden tutarak, karını göğsüne bastırarak yaşamına yaşam kat. İnsanlığın kaderi bu işte!"*

Gilgamesh *"Belki doğru söylüyorsun, ama ben bir kez yola çıktım. İstediğimi almaya çalışacağım. Alamazsam o zaman senin sözlerini hatırlarım. Şimdi senden Utnapishtim'i nasıl bulacağımı, ona nasıl ulaşacağımı söylemeni istiyorum. Bana onun yolunu göster! Bunun için bana yardım et lütfen! Gerekirse denizi bile geçmeye hazırım."*

Siduri *"Biliyor musun, şimdiye kadar oraya giden olmadı. Çok çok eski günlerde oraya gitmek için yola çıkanlar bile denizi geçememiş; hele derin ölüm suyunu geçmek çok zor. Oraya yalnız ölüler götürülür. Bütün bunlara rağmen, yine de ölüm suyuna gitmek istiyor musun?"*

Gilgamesh *"Evet her ne olursa olsun, gideceğim. Ölsem de bu yolda ölmüş olurum. Duyduğuma göre, Utnapishtim'e giden Ur-sanabi adlı bir kayıkçı varmış. Onunla suları geçeceğim. Olmazsa geri döneceğim. Sen yalnız onun yerini bana göster!"*

Gilgamesh ölüm suyunda. Ludmila Zeman

Bunun üzerine Siduri, Gilgamesh'i kayıkçı Urshanabi'nin bulunduğu yere götürdü. O da "Neden yüzün solgun, yanakların çökmüş? Neden kalbin kederli? Ne kadar uzak yoldan geldin buraya?" diye sordu. Gilgamesh "Nasıl yüzüm solgun, yanaklarım çökük ve kalbim üzüntülü olmasın?" dedi. Sonra sevgili arkadaşının ölümünü, bu yüzden perişan oluşunu anlattı ve "Sana rica ediyorum Urshanabi. Beni ölümsüzlüğe kavuşan Utnapishtim'in bulunduğu yere götür, ne olur!" diye yakardı. Urshanabi de "Seni oraya götürürüm. Yalnız tekneyi yürütmek için kürekler gerek. Her biri altmış metre uzunluğunda olan ve kürek yerine geçecek ağaçları kes! Onların saplarını zift ile kapla ve buraya getir!" dedi.

Gilgamesh, hemen yakında bulunan ormana gidip istenilen ağaçları getirdi. Urshanabi ile birlikte tekneye bindiler ve yelkenler açıldı. Rüzgarın etkisiyle hızla ilerliyerek kırk beş gün yol aldılar. Sonra bir su yoluna girdiklerinde Urshanabi ölüm suyuna geldiklerini haber verdi. Her iki taraflarında dimdik kayalardan oluşan bir dağ yükseliyordu. Urshanabi'nin "Şimdi ormandan kesip getirdiğin sırıkları kullanma zamanı geldi. Onları çok dikkatli kullanmalısın; sakın elini suya değdirme ve çok dikkatli ol!" diye uyarması üzerine Gilgamesh, büyük bir dikkatle söylenenleri yapmaya başladı. Bir sırığı kullanıyor, o ıslanınca diğerini alıyordu. Tekne ilerledikçe, gökyüzü görünmez oldu. Ortalık gece gibi kararmıştı. Gilgamesh, elindeki sırıklarla tekneyi zorla yürütüyordu. Gilgamesh zorlandıkça, kayıkçı "Geri dönelim mi?" diye soruyordu; fakat Gilgamesh geri dönmeye hiç niyeti yoktu. Hazırladığı sırıkların sonuncusunu eline aldığında uzaktan biri göründü. Kayıkçı "işte Utnapishtim!" dedi. Utnapishtim de gelen tekneye bakıyor ve "İçindekinden biri benim adamım, öteki kim olabilir?" diye düşünüyordu.

Karaya yanaşıp yere indiklerinde Utnapishtim, Gilgamesh'a "Sen kimsin? Yüzün niçin solgun? Üzgün görünüyorsun! Neden yüzün gözün yaralı, üstün başın yırtık pırtık, nedir bu halin? Niçin geldin buraya? Çoktan beri yollarda mıydın" diye soruları sıraladı. Gilgamesh de daha olduğu gibi önce kendini tanıttı. Sonra arkadaşı Enkidu'nun ölümünü, bundan dolayı çektiği üzüntüleri ve oraya gelinceye kadar doğru dürüst uyku uyumadığını, avlanarak karnını doyurduğunu, meyhaneci kadın Siduri'ye rastlayışını bir bir anlattı.

Utnapishtim "Bütün bu sıkıntıları ve yorgunlukları çekip buraya niçin geldiğini henüz söylemedin." diye uyardı. Gilgamesh "Arkadaşımın ölümü beni çok yıktı. Ben de onun gibi ölmek istemiyorum. Onun için sana geldim. Çünkü sen ölümsüzlüğü almışsın. Onu nasıl aldığını öğrenmek ve ben de ölümsüz olmak istiyorum!" dedi. Gilgamesh'ın yüzüne acıyarak ve olmayacak bu isteği için alay edercesine bakan Utnapishtim bunun mümkün olamayacağını kanıtlayan birçok soruyu sıraladı:

Gilgamesh, şimdiye kadar yapılıp da hiç yıkılmamış veya yıkılmayacak bir ev gördün mü? Mühürlenen bir belge sonsuza dek kalır mı? Kardeşlerin bölüştükleri miras sonsuza dek onların olur mu? Ülkede düşmanlık sonsuz mudur? Bir nehir sürekli taşar mı? Güneş'in yüzünü her zaman görüyor musun? Eski günlerden devamlı ne kalmış ki? Uyku ile ölüm birbirlerine benzemiyor mu ve her ikisi de ölüm gibi görünmüyor mu? Canlıları yaratanlar, yaşamı ve ölümü birlikte vermişler, her nesnenin bir var oluşu, bir yok oluşu var, insanın da öyle; elden ne gelir?

Gilgamesh "*Utnapishtim, sana bakıyorum, benden bir ayrıcalığın yok. Yüzün, gözün, elin, kolun ve ayağın dahil tıpkı bana benziyorsun. Ben seni savaşla uğraşan bir kişi sanmıştım. Görüyorum ki, burada bomboş duruyorsun. Lütfen şöyle bu Tanrılar topluluğu arasına girip ölümsüzlüğü almanın sırrı ne?"*

8
Utnapishtim

Utnapishtim “Gilgamesh, bu büyük bir sır. Fakat, sen mademki bu kadar sıkıntılar çekerek buraya geldin, o sırrı sana açıklayacağım, beni iyi dinle!” der. Gilgamesh bu söz üzerine, bu sırrı öğrenip ölümsüzlüğe kavuşacağım diye büyük bir umuda kapılır.

Utnapishtim’in gemisi

Utnapishtim şöyle anlattı:

Fırat kenarındaki Shuruppak adlı şehri biliyorsun kuskusuz. Bu şehir çok çok eski bir şehirdi. Vaktiyle Tanrılar onun içinde toplanırlardı. Bir gün Tanrıların babası olan Gök Tanrısı Anu, savaştan hoşlanan danışmanları Enlil, onların temsilcisi Ninurta ve vezirleri Ennugi toplanmışlar. Bilgelik Tanrısı Ea da bir köşede oturuyormuş. Bu dördü “Haydi bir Tufan yapalım ve yarattıklarımızı, özellikle insanları yok edelim.” demişler ve buna karar vermişler. Bu plan Bilgelik Tanrısı’nın hiç hoşuna gitmemiş; fakat çoğunluk böyle düşündüğü için sesini çıkarmamış. Ben o sırada kulübemin içinde Tanrılarımıza dua ederek oturuyordum. Birden bir ses duyar gibi oldum. Kulak verdim, fısıltı halinde “Konuş kulübe, duvar sen de beni dinle Shuruppak’ın adamı Ubartutu’nun oğlu duyuyor musun beni?” diyordu. Hemen duvara yanaştım ve büyük bir heyecanla “Evet duyuyorum.” yanıtını verdim. O da “Ben Bilgelik Tanrınız Ea’yım, sana bir haber vereceğim” dedi. Bu benim için büyük bir şerefti. Yüce Tanrı Ea benimle konuşuyordu. Olacak şey değildi bu, ama olmuştu. Hemen “Dinliyorum sizi yüce Tanrım.” dedim. “Tanrılar toplantısında arkadaşlar her nedense bütün yarattıklarımızı yok etmeye kalktılar. Ben engel olmak istedim, fakat başaramadım. Sonra seni dua

ederken gördüm ve bu durumu sana bildirip kurtulmanı istedim. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinle ve aklında tut! Hemen malını mülkünü topla, sat ve paranla bir gemi yap. Geminin eni boyu eşit olsun, onu içine su girmeyecek şekilde kapla." dedi. Çok korkmuştum, "Sayın efendim, yüce Tanrımız! Söylediklerinizi anladım. Bundan çok onurlandım. Emirlerinizi yerine getirmeye çalışacağım, fakat endişelerim var. Gemiyi yaparken yaşlılarımıza ve şehrimizin halkına ne diyeceğim? Onlara Tanrılarımız bir Tufan yapacak ben canımı kurtarmak için bu gemiyi yapıyorum dersem, kesinlikle beni öldürürler." dedim. O da "Tanımız Ea'dan, Tanrımız Enlil'in bana çok kızdığını ve benden nefret ettiğini öğrendim. Bu yüzden bu şehirden uzaklara, yüce Tanrımız Ea'nın yanına, onun oturduğu Apsu'ya gideceğim dersin." dedi. Buna çok şaşırdım Bilgelik Tanrısı bana yalan söylememi öneriyordu; fakat ne yapalım Tanrı emri; herhalde onun da bir bildiği vardır! diye düşündüm ve ertesi sabah gün ağarınca etrafıma birçok insan topladım. Onlarla Tanrı'nın öğütlediği gibi konuştum. Sonra hemen işe başladım ve geminin planını yaptım. Tam altı katlı olacaktı.

Utnapishtim'in gemisi yapılıyor. Jacopo Bassano

Gilgamesh *"Öyle bir gemiyi yapmak kolay olmamıştır herhalde. Ne kadar sürede yaptınız?"*
Utnapishtim *"Tahmin edemeyeceğin kadar kısa sürede. O kadar çok insan toplanmıştı ki, işbaşı yaptığımda görmeliydin nasıl karıncalar gibi çalıştıklarını. Bir taraftan gemi için malzemeler yığılıyor, bir taraftan odunlar kesilip biçiliyor, hazırlanan keresteler bir araya getiriliyordu. Çocuklar bile vardı çalışanların arasında. Doğrusu onların bu çalışmalarına karşılık Tufan'da öleceklerini düşünüyor, üzülüyor, kendime ve Tanrılara kızıyordum. Neydi yarattıklarını yok etmek istemelerinin amacı? Çalışanlara her gün boğalar ve koyunlar kestirdim. Kırmızı şarapları, biraları nehir suyu gibi bol bol içirdim zavallılara. Yeni yıl şölenlerine benzer şenliklerle işler yapılıyor; herkes başlarına gelecekleri bilmeden büyük bir gayret ve zevkle çalışıyordu. Geminin omurgası beş günde hazırlandı."*
Gilgamesh *"Ne kadar çabuk. Herhalde gemi küçüktü."*

Utnapishtim *"Ne diyorsun sen! Tam bir iku (3.600 metrekare) idi içinin genişliği."*
Gilgamesh *"Desene bir tarla kadar."*
Utnapishtim *"Kenarlarının yüksekliği 20 kamış (60 metre) ve yanlarının uzunluğu da 20 kamıştı. Alt ve üst güverteleri eşit büyüklükteydi. Hepsini yedişer bölmeye ayırdım. Ambar kısmı da dokuz bölme oldu. Geminin dış kısmını su geçirmesin diye yağladım, ziftledim ve kazanına da bol miktarda zift doldurdum. Kürek yerine geçecek sırıkları bir tarafa yığdırttım. Gemi suya indirilmeye hazır olunca şerefe içkiler içildi, çalgılar çalındı, şarkılar söylendi ve danslar yapıldı. Büyük bir şenlik vardı. Ustalar böyle bir eseri meydana getirdik diye gururla gemiye bakıyor, zevkten kahkahalar atıyorlardı. Zavallılar başlarına geleceklerden haberleri olmadan büyük bir şenlik içindeydiler. Onların bu halini gördükçe içim sızlıyor, canımı kurtarmaya çalışacağıma onara ne olacaksa bana da aynısı olsun diyordum. Ancak bu yüce Tanrımız Ea'nin emriydi, nasıl dönebilirdim!"*
Gilgamesh *"Merak ediyorum, bu kadar büyük bir gemi kaç günde bitti ve nasıl suya indirildi."*
Utnapishtim *"İnanır mısın, tam yedi günde!"*
Gilgamesh, *büyük bir şaşkınlık içinde "Kısa zamanda nasıl yapıldı böyle kocaman bir gemi?"*
Utnapishtim, *Gilgamesh'in bu şaşkınlığından büyük bir keyif duyarak "Doğrusu gemiyi suya indirmek hiç de kolay olmadı. Bereket onu yan yatmış sırıklar üzerinde yapmıştık. Onların çok yardımı oldu. Arka arkaya koyduğumuz sırıklar üzerinden iterek suya indirdik. Geminin üçte ikisi suya girince elime geçenleri; altınları, gümüşleri gemiye doldurdum. Kırlardan gelen hayvanları, sanatçıları ve akrabalarımı da yanıma aldım. Güneş Tanrımız Samas bana rüzgar ve yağmur başlayınca gemiye gir ve kapısını kapat demişti. Onun söylediği gibi gece birdenbire hava değişti. Fırtınayla birlikte yağmur da başlayınca hemen gemiye girip kapısını kapattım.*

Hayvanların gemiye girişi. Jacopo Bassano

Gilgamesh, *atıldı ve "Gemiyi kim yönetecek, onu da siz mi yürüteceksiniz?"*
Utnapishtim *"Hayır! Bu işi çok iyi bilen, tam bir gemici olan Puzuramirri de içerideydi. O hemen geminin dümenine geçti. Artık hepimizin sorumluluğu onun elindeydi. Sabah ortalık ağarmaya başlayınca ufukta yükselen simsiyah bulutlar hızla bize doğru geliyordu. Uzaklardan görülen şimşeklerin ışığı birdenbire bize yaklaşıp, ortalığı gündüz gibi aydınlatırken kulakları patlatan gök gürültüleri onları izliyordu. Fırtına Tanrısı Adad ve Savaş Tanrısı Ninurta olanca güçlerini göstermeye çalışıyorlardı. Yeraltı yargıçları Tanrı Anunnakiler durmadan meşalelerini yakıyorlardı. Bütün Tanrılar yarattıklarından intikam alır gibiydiler. Bu kıyamet arasında bir de göz gözü görmeyecek kadar karanlık oluştu. Kimse kimseyi göremiyor, ortalık çığlık sesleriyle yankılanıyordu. İnsanlar sanki savaşta gibiydiler. Ülke bir çanak gibi kırılıp dökülüyordu."*

Utnapishtim sözünün burasında durdu ve gözlerini kapadı. Yüzündeki ifade o günlerdeki korkuyu yeniden yaşıyormuş gibiydi. Gözlerinden ince ince yaşların döküldüğünü gören Gilgamesh, onun konuşmaya başlamasını sessizce bekledi. Anlatılanlardan o kadar etkilenmişti ki, ölümsüzlüğü istediğini dahi unutmuştu.

Utnapishtim'in gemisi Ağrı Dağı'nda. Simon de Myle

Utnapishtim anlatmaya devam etti:

Karanlıktan yeryüzünü göremeyen Tanrılar bile yaptıkları bu Tufan'dan korktular. Acıdan köpekler gibi kıvrılıp göğe, Gök Tanrısı Anu'nun yanına kaçtılar. Tanrıça Ishtar'ı görmeliydin! Doğum sancısı çeken kadınlar gibi inleyip duruyordu, insanlar ve eski çağlar birden çamura döndü. Tanrıların güzel sesli hanımı Tanrıça Ishtar büyük bir pişmanlıkla "Nasıl bu kötü işin olmasına göz yumdum. Insanlarımın yok olmasına nasıl razı oldum. Zavallı insanlarım balık yumurtaları gibi suları doldurdular!" diye ağlıyordu. Tanrı Anunnakiler de onunla birlikte ağlıyordu. Tanrıların dilleri tutulmuş, kilitlenmiş gibiydi. Altı gün, yedi gece fırtına gürledi,

yağmur bardaktan boşanırcasına yağdı. Tufan suları ülkeyi tümüyle kapladı. Yedinci gün, çılgın bir ordu gibi saldıran Tufan yavaşladı; deniz sakinleşti, fırtına azaldı ve taşkınlık durdu. Geminin penceresini açtım. Yüzüme ışık geldi. Denize baktım, durgundu. Bütün insanlar ve hayvanlar çamur olmuştu. Yere çöktüm, ağlamaya başladım. Gözlerimden yaşlar sel gibi akıyordu. Biz kurtulmuştuk, ama diğer insanlara yazık değilmiydi? Çalışarak ve zorluklarla meydana getirdikleri şehirler yerle bir olmuştu. Nasıl kıymışlardı bütün bunları yok etmeye Tanrılar, aklım bir türlü almıyordu.

Gilgamesh şaşkınlık içindeydi; ona hak veriyor ve Tanrıların bu kadar acımasız olduklarını bir türlü kabul edemiyordu.

Utnapishtim sözünü sürdürdü:

Denizin her yönüne bir kara parçası bulabilir miyim diye baktım. Bir şey görünmüyordu. Belki kara parçasını bulur diye bir güvercin uçurdum; fakat geri geldi. Konacak yer bulamamıştı. İkinci kez bir kırlangıç salıverdim, o da konacak yer bulamadan geri geldi. Üçüncü kez gönderdiğim karga konacak yer ve yiyecek bulduğu için geri dönmedi. Bu sırada uzakta denizden yükselen bir kara parçası gözüme ilişti. Puzuramirri'ye gemiyi oraya doğru sürmesini söyledim. Biraz sonra gemi karaya oturuverdi. Nizir'miş bu dağın adı. Karaya çıktım ve dağın tepesinde dört rüzgara güzel içkiler sundum. Yedişer kap içinde çeşitli kokularda tütsüler yaktım. Tanrılar bu güzel kokuları duyunca, inanır mısın sinekler gibi içkilerin üstüne çullandılar.

Gilgamesh bu laflara gülsün mü, ağlasın mı, bilmiyordu.

Utnapishtim "Bu günü bir daha unutamayacağını söyleyen Tanrıça Ishtar da onlarla beraberdi ve içlerinden yalnız Enlil gelmemişti."
Gilgamesh, sabırsızlıkla "Neden gelmedi acaba?"

Hayvanlar gemiden ayrılıyor. Filippo Palizzi

Utnapishtim devam etti:

Çünkü Tufan'ı ortaya atan ve gerçekleştiren oymuş. Tanrı Ishtar onun gelmemesinin nedenini "Yaptığından utandığı için!" diye yorumluyordu. Birdenbire Tanrı Enlil ortada görünüverdi. Gemiyi ve gemiden çıkanları görünce müthiş kızdı. "Kim bunları kurtardı, kim haber verdi, bütün ölümlüler Tufan'la yok olacaktı?" diye sordu. Oğlu Savaş Tanrısı Ninurta, babasına dönerek "Kim olacak, böyle bir işi Tanrı Ea'dan başka kim yapabilir!" dedi. O an Tanrı Ea büyük bir hışımla ileri atılarak "Ey silahşor Enlil! Hiç düşünmeden, yüreğin acımadan nasıl böyle bir Tufan yaparsın? Günahı olan cezasını çeksin. Başkaldıranların cezası verilsin. Böyle bir Tufan yaparak her şeyi yok edeceğin yerde, insanların arasına bir kurt sokup onları azaltsaydın! Tufan yapacağın yerde, bir kıtlık olup ülke harap olmasaydı! Tufan yerine Salgın Hastalık Tanrısı Inra'yı gönderip insanları öldürtseydin daha iyi olacaktı. Üstelik Tanrıların sırrını doğrudan söylemedim. Sadece akıllı Utnapishtim'e bir rüya gösterdim. Şimdi git Utnapishtim ile konuş!" dedi. Bunun üzerine Enlil gemiye geldi. Karımın ve benim elimden tutup ikimizi de dışarı çıkardı. Aramıza girerek alınlarımıza elini koydu ve bizi kutsadı. "Utnapishtim şimdiye kadar bir insandı; fakat artık o ve karısı biz Tanrılar gibi olup, aramızda yaşayacaklar. Çok uzaklarda nehrin ağzında oturacaklar." dedi. Böylece beni ve karımı getirip bu nehrin ağzına yerleştirdiler.

Tanrıça Ishtar

Gilgamesh bütün öyküyü dinlemiş, bundan kendi istediği doğrultuda bir yorum çıkaramamıştı. Onun düşünceli haline bakan Utnapishtim "İşte böyle oldu Gilgamesh, benim ölümsüzlüğü kazanmam. Ama senin için Tanrılar bir daha toplanır mı? Niçin toplansınlar? Bana bu yaşamı kendi suçlarını örtmek için verdiler. Sana neye karsı verecekler ölümsüzlüğü? Bunun olamayacağını sen de anladın herhalde! Gel şimdi senin için bir sınav yapalım. Tufan süresince biz altı gün yedi gece uykusuz kaldık. Bakalım sen de kalabilecek misin?" dedi. Gilgamesh o kadar yorgundu ki "uyku" kelimesini duyar duymaz, daha Utnapishtim sözünü bitiremeden dizleri üstünde uyumaya başlamıştı. Utnapishtim karısına "Onu uyandırmaya çalış bakalım

uyanacak mı? Uyanırsa geldiği kapıları geçerek yerine döner.” dedi. Kadın onu uyandırmak için uğraştı, fakat ölü gibi uyumuştu Gilgamesh. Bunun üzerine Utnapishtim karısına “O daha sonra uyumadım diyebilir. Her gün bir ekmek pişirip yanına koy. Böylece kaç gün uyuduğunu ona kanıtlarız." dedi. Kadın her gün bir ekmek pişirip yanına koyuyordu ve bu ekmekler ekmek tazeliğini zamana bağlı olarak yitiriyordu. Kadın yedinci gün fırından henüz çıkardığı ekmeği Gilgamesh’in yanına koyarken ona elini değdirdi. Gilgamesh da birden sıçradı yerinden ve “Ben uyumadım değil mi?" diye şaşkın şaşkın etrafına bakarak sordu. Utnapishtim ve karısı onu gülerek izliyorlardı. "Sana uyuduğunu kanıtlamak için her gün bir taze ekmek koyduk yanına. Ekmeklere bak kimi kurudu, kimi küflendi. Son ekmeğe elini koy. Bugün pişti, henüz soğumadı bile. Tam altı gün yedi gece uyudun. Sınavı kaybettin.” dediler.

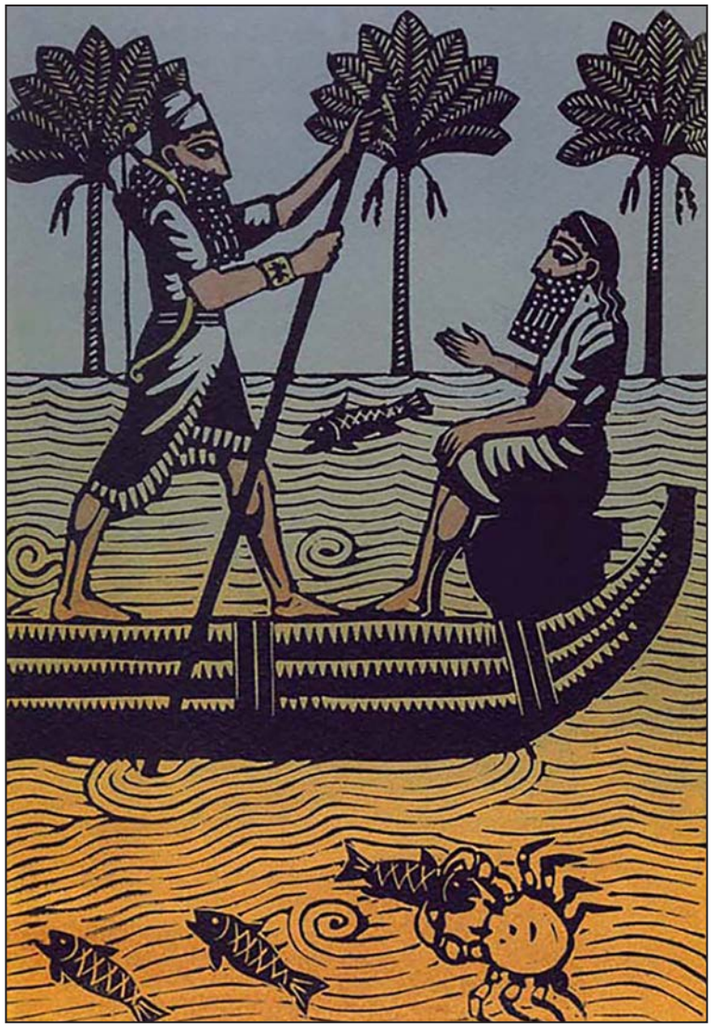

Gilgamesh ve Ursanabi

Gilgamesh büyük bir üzüntüyle ekmeklere ve onlara bakarak “Ben ne yapacağım şimdi. Ellerim boş olarak geri mi döneceğim? Ne diyeceğim halkıma? Bütün kahramanlıklarım suya mı düşecek? Ölümden kurtulamayacağım. O hep etrafımda dolaşıyor olacak. Her an ölüm korkusuyla mı yaşayacağım?” diye sordu. Utnapishtim “Dünyada herkes senin gibi ölüme mahkum. Ondan korkup günlerini üzüntüyle mi geçireceksin?” diye uyardı onu. Bunları dinlerken Gilgamesh’ın gözlerinden yaşlar akıyordu. Utnapishtim “Burada bütün

korkularını, üzüntülerini at! Uruk'a gidince günlerini keyfince geçirmeye bak! Halkına yararlı işler yapmaya çalış. Yaptığın her yararlı iş seni mutlu edecektir. Hatırla! Canavarı, Gök Boğası'nı öldürdüğünde halkının sevinci seni ne kadar mutlu etmişti!" diye sözüne devam etti. O günler Gilgamesh'ın gözlerinin önüne geldi. O ne sevinç, ne coşku idi! Kucaklayanları, şarkılar, siirler ile onları göklere çıkaranları hatırladı. Bir an unutuverdi ölümü. Öyle dalmıştı ki o günlerin coşkusuna, Utnapishtim'in "Git, yıkan! Saçını sakalını temizle. Yeni elbiseler giy." sözleriyle kendine geldi.

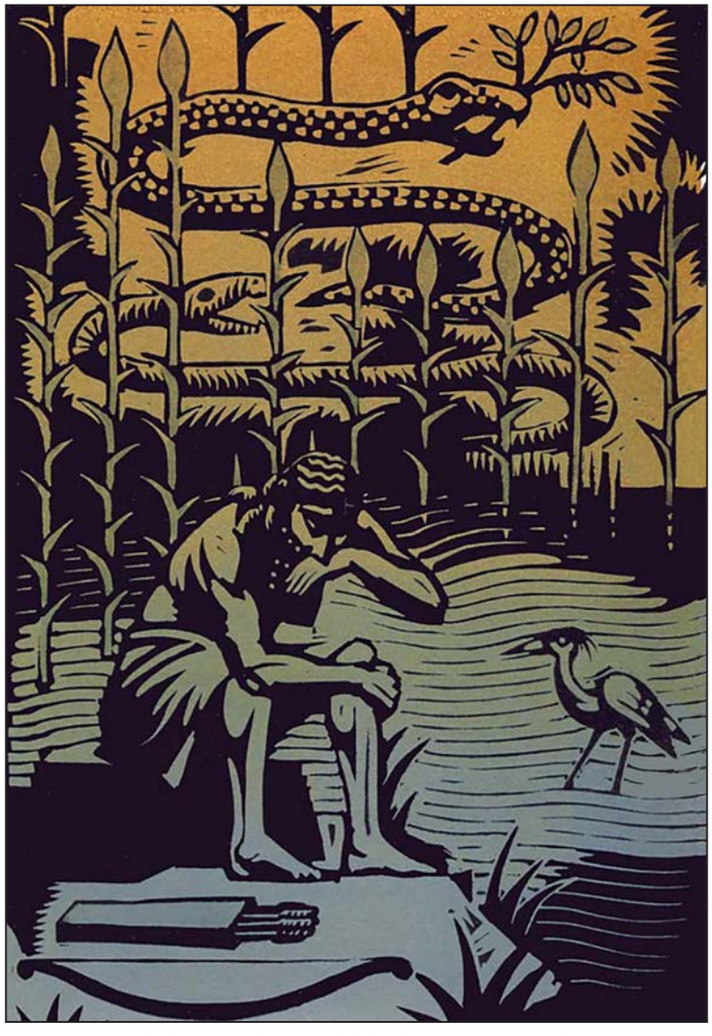

Gilgamesh gençlik bitkisinin peşinde

"Ursanabi sana yıkanacağın yeri göstersin, giyeceklerini versin. Temiz, pak kral olarak seni yerine götürsün." diyen Utnapishtim, Ursanabi'ye bunlar için emir verdi. Ursanabi onu yıkanma yerine götürdü. Su onu biraz daha kendine getirdi. Sudan bir türlü çıkmak istemiyordu ve devamlı kendini bu duruma alıştırmaya, ölümü düsünmemeye çalışıyordu. Sudan çıktığında saçları temizlikten parlıyordu. Yollarda yırtık pırtık olan giysilerini fırlatıp denize attı. Onlar dalgalara kapılıp giderken, ölümsüzlük umudu da yok oluyordu. Ursanabi'nin verdiği yeni elbiseleri giydi. Saçlarını arkaya doğru atarak, alnından başına bir bağ ile bağladı. Eski yakışıklı halini almıştı artık. Birdenbire düşük omuzları kalktı, üzerine büyük bir canlılık geldi. Onun bu halini gören Utnapishtim "Artık krala benzedin. Rahatlıkla Uruk'a dönebilirsin. Ursanabi seni kestirme

yollardan götürsün." dedi. Ursanabi tekneye binmis, onu bekliyordu. Utnapishtim, karısı ve Gilgamesh kıyıya geldiler. Tekneye binerken bu kadar büyük yorgunluklar, korkular çekerek geldiği bu yoldan ellerinin boş olarak döndüğü yine aklına geldi Gilgamesh'ın. Büyük bir hüzne kapıldı. Bu hüzün yüzüne de vurmuş, gözleri donuklaşmıştı. Kendinde değilmiş gibiydi. Onun bu halini gören Utnapishtim'in karısı Muni de üzüldü ve kocasına "Bak şu Gilgamesh'in haline. Sözde kendine gelir gibi olmuştu da sevinmiştim. Yine eski haline döndü. Onun bu kadar büyük hayal kırıklığıyla dönmesine gönlüm bir türlü razı değil. Ona şu gençlik otundan bahset, belki onu bularak biraz teselli olur." dedi.

Bu sırada tekne kıyıdan biraz uzaklaşmıştı. Utnapishtim, onlara sahile yanaşmaları için isaret verdi. Gilgamesh "Acaba ölmemek için başka bir yol mu gösterecek?" diye büyük bir umuda kapıldı. Karaya yanaştılar ve Gilgamesh tekneden atlayıp bir iki adımda onun yanına geldi. Utnapishtim büyük bir merakla yüzüne bakan Gilgamesh'e "Çok yoruldun, çok üzüldün, büyük bir hayal kırıklığına uğradın, gönlüm seni elleri boş olarak göndermeye razı olmuyor. Sana Tanrıların bir sırrını daha açıklayacağım." dedi. Kalbi hızla çarpmaya başlayan Gilgamesh "İşte şimdi ölümsüzlüğün gizemini bildirecek!" diye büyük bir umuda kapılmıştı. Utnapishtim "Dikenli bir ot varmış. Gülün dikeni gibi koparırken ele batıyor, kan içinde bırakıyormuş ve bu bitkiyi yiyen yeniden gençleşiyor, eski gücünü kazanıyormuş. Bu diken gideceğiniz yolun üzerinde, derin bir suyun dibinde bulunuyor. Onu çıkarabilirsen yeniden gençleşeceksin!" diye devam etti.

Gilgamesh gençlik bitkisini buluyor. Franziska Leischker

Gilgamesh, ölümsüzlük yerine gençliği duyunca biraz bozulmakla beraber, yine de çok sevindi. Yeniden genç olacak, hiç olmazsa ömrü uzayacaktı. Bu da çok iyiydi. Bir an önce otu bulabilmek için, hemen tekneye atladı ve Ursanabi'ye "Vakit kaybetmeden gidelim." dedi. Uzun bir yolculuktan sonra, dikenin olduğu yere geldiler. Gilgamesh ayağına bir taş bağladı ve suya daldı. Dikenin yerini buldu, fakat onu koparmak hiç kolay degildi. Nereden tutsa dikenler ellerine batıyordu. Canının son derece acımasına rağmen, dikeni kökünden kopardı ve ayağına bağladığı taşı atarak su yüzüne çıktı. Sevinçten uçuyordu sanki. Gençliğe kavuşacak, eski gücünü bulacak ve çabuk ölmeyecekti. Sonra, birdenbire yüzündeki sevinç sönüverdi. "Ben gençleşeceğim, ama etrafımda olanlar, arkadaşlarım yaşlı kalacaklar. O zaman ben gençleşmisim ne önemi var!" diye düşündü. Sonra "Bu otu beraberimde olanlarla paylaşırsam, onlar da benimle birlikte gençleşir. Böylece hep birlikte yaşarız." diye karar verdi ve otu sarıp sarmalayıp koltuğunun altına aldı. Bir süre yol aldıktan sonra, hava çok sıcak olmustu. Gilgamesh, serinlemek istedi. Elindeki diken çıkınını kıyıya bırakıp soğuk ve berrak suya kendini attı. Büyük bir keyif aldı ve serinledi.

Bu sırada, birden suyun kenarından bir yılan süzülerek geldi ve otu ağzına alıverdi. Ne yapacağını şaşıran Gilgamesh bağırıyor, ağlıyor, çığlıklar atıyordu; fakat olan olmus, yılan otu yemiş ve kabuğunu değistirerek, pırıl pırıl parlamaya başlamıştı. Bunun için mi bunca sıkıntılar çekmiş, yollar yürümüş, ölüm kalım uğraşıları vermişti. Yazık değil miydi ona? Kıyıya oturmuş, bir taraftan aglıyor, bir taraftan söyleniyordu. Gözlerinden sel gibi yaşlar akarken "Söyle Ursanabi ben yılanın gençleşmesi için mi bu kadar sıkıntı çektim? Ellerim onun için mi dikenlerden kana bulandi? Kanımı onun için mi akıttım? Görüyorsun, bu kadar sıkıntıya karşı hiçbir şey kazanamadım. Neşe, sevinç yerine yalnız üzüldüm ve gözyaşı döktüm; buna karşılık Tanrıların koyduğu kuralların değişmediğini öğrenmiş oldum. Niçin böyle kurallar koymuşlar, onu da aklım almıyor." diye dert yandı.

Gilgamesh söyleniyor ve ağlıyordu. Ursanabi "Gilgamesh ağlamak, sızlanmak, söylenmekle bir şey elde edilmiyor. Onun için gel seni Uruk'a götüreyim. Bundan sonra yaşamın tadını çıkarmaya çalış." dedi. Böylece tekrar yola çıktılar. Oldukça uzun bir yolculuktan sonra Gilgamesh tekneden indi. Ayrılırken Ursanabi'ye "Yolun düşüp Uruk'a gelirsen yaptırdığım şehir duvarının üzerine çık ve ona iyi bak! Duvar pişmiş tuğladan yapılmıştır. Gör onu! Sakin duvarın temelini yedi bilgenin attığını düşünme. Onu da ben yaptırdım, ben! Sonra Uruk'u gez, tapınaklarına gir. Ziggurat'a çık! Bak ne güzel bir sehir benim şehrim Uruk!" dedi. Bunlari söylerken yaşadığı her şey gözlerinin önünden geçti. Birden düsmüş omuzları kalktı, kendine bir güven ve canlılık geldi. Hızlı adımlar atmaya başladı. Bir an önce sevgili sehri Uruk'a kavuşmak istiyordu artık.

Yılan gençlik bitkisini çalıyor. Ludmila Zeman

9
Gilgamesh Cuneiform Tabletleri Nasıl Bulundu

Gilgamesh Destanı'nın da yer aldığı Akadca yazılmış Cuneiform tabletleri, 1840-1855 yıllarında Irak'ta Musul yakınlarında kazılar yapan Austen Henry Layard, Henry Rawlinson ve onların Iraklı asistanı Hormuzd Rassam tarafından eski adı Nineveh, bu günkü adı Koyuncuk olan yerde ortaya çıkarılan Ashurbanipal kitaplığında bulundu. Tabletler Londra'ya getirildi ve uzun çalışmalardan sonra British Museum'da görevli Asur bilimci George Smith tarafından 1872 yılında çözümlendi.

Özellikle Tevrat ve İncil'de yer alan Tufan öyküsünün yer aldığı 10. Tablet'in çözümlenmesi Hristiyan ve Musevi dünyasında büyük bir şoka sebep oldu. Peygamberleri Abraham'ın bu öyküyü Sümerlerden devşirmiş olması büyük bir hayal kırıklığı yarattı. İslam dünyası bu tabletleri pek dikkate almadı! Oysa, bu öykünün Allah tarafından gönderildiğine inandığımız Kuran'da da aynı şekilde yer alıyor olması bizim dinimizin bütün dayanağını yerle bir eder nitelikteydi.

Binlerce yıl toprak altında kalan tabletlerin bazı kısımları yok olmuş ya da okunamaz hale gelmişti. Tabletlerin Akadça yazılmış olması da dikkat çekiciydi! Araştırmalar sonunda bulunan yeni parçalar tabletlerin Sümerlerden sonra iki defa daha yazıldığını ortaya koydu. Ashurbanipal kitaplığında bulunan tabletler MÖ 1250 yıllarında Uruk şehrinde yaşayan bilge rahip Sin-liqe-Unninni tarafından derlenmiş ve başka şehirlere gönderilmişti. Tabletlerde yer alan öyküler Sümerlerden sonra MÖ. 2000 yıllarında 3. Ur Krallığı zamanında ve MÖ. 1800 yıllarında Babylon Krallığı zamanında Akadca lisanında iki defa daha yazılmış ve bütün Mezopotamya'ya yayılmıştı. Boğazköy ve Ugarit (Suriye) ve Megiddo (Filistin) kazılarında bulunan parçaların birleştirilmesiyle 2.900 satır olduğu tahmin edilen Gilgamesh Destanının yaklaşık üçte ikisi tamamlanabildi. Orijinal Sümer tabletlerinin kalıntıları da 1890 yıllarında Nippur şehrinin harabelerinde bulundu.

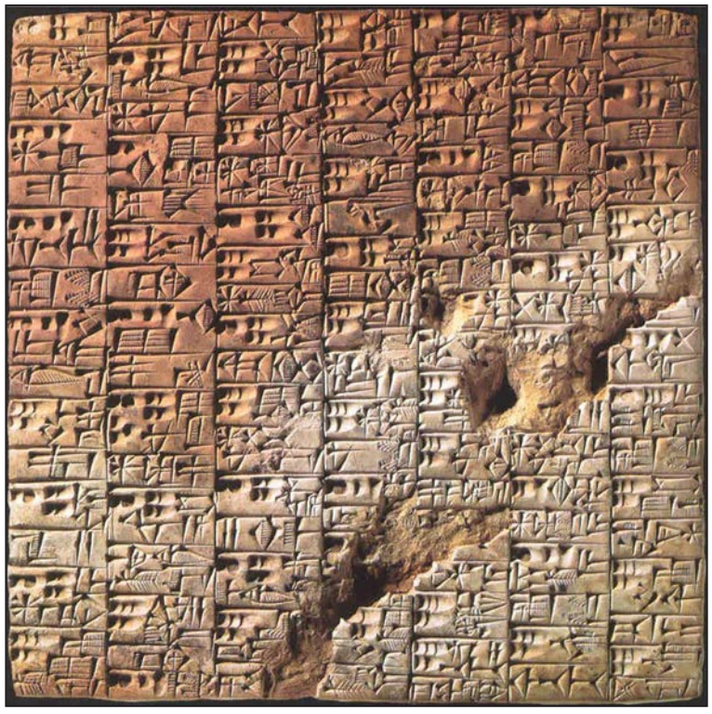

Cuneiform tableti

Gilgamesh Destanı

Akadca yazılmış tabletlerde yer alan destan, Gilgamesh'in Kral olmadan önceki yaşamını ve Utnapishtim (Nuh) ile tanışmasını da anlatır. Utnapishtim, Gilgamesh'i Tufan hakkında bilgilendirir. Akadca'da Utnapishtim olarak tanıtılan Nuh, Sümerce'de Ziusudra adıyla anılır. 10. Sümer Tableti Ziusudra'yı ve Tufan'ı anlatır. Gilgamesh 12. Sümer Tableti'nde Tufan'dan sonra kurulan beş şehirden biri olan Uruk'un dördüncü kralı olarak tanıtılır. Gilgamesh, Kral Lugalbanda ve Tanrıça Ninsun'un oğludur ve Kish şehrinin kralı Agga ile güç yarışına girmiştir. Bulunan tuğla ve vazolarda adının geçmesi Gilgamesh'in bir hayal ürünü olmadığının göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Gilgamesh Destanı